

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrierile nefrancoate nu se
 primesc.
 Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administrațiune în
 Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Augenföld & Emeric Les-
 ner, Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oppelk.
 În Budapesta: la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII. Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o coloană 10
 bani pentru o publicare. Pu-
 blicări mai dese după tarifară
 și învoială. — **RECLAME** pe
 pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 46).

„GAZETA” iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austria-Ungaria
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 M-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franco, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 M-rii de Duminică 8 fr. pe an.
 Se prenumeră la toate ofi-
 ciele poștale din țară și din
 afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Târgul Inului Nr. 30. etajiu
 I.: Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dîsul în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un esem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 250.—Anul LXVII.

Brașov, Vineri 12 (25) Noemvrie.

1904.

Sbuciumări șoviniste.

(a) Dacă peste vr'o cincî-deci, s'eu s'eu dicem peste vr'o sută de ani, pe când — nădăduim — curentul actual al șovinismului maghiar va fi perit pentru tot-deuna de pe fața pământului, făcînd loc altor curente mai cinstite, mai omenesci și mai morale, — vr'un urmaș de-ai noștri va răsfoi volumele „Gazetei” și ale altor diare aflătoare prin cele bibliotecă, va sta uimit și se va întreba: Cum? Bunicii noștri, s'ermanii, n'au avut ei nici măcar o di liniștită, o di de armistițiu, ci tot cu arma în mână pentru apărarea limbei? Și nu vor pricepe nepoții noștri ce dihanie drăcescă a putut să fie șovinismul acela maghiar, împotriva căruia bunicii lor, adecă noi cei-ce purtăm năduful diiei, a trebuit să stăm străji neadormite? Nu vor pricepe, pentru-că — după-cum am diis mai sus — șovinismul acela va fi perit fără urmă.

Și dacă vor resfoi și volumele diarelor șoviniste maghiare de astădi, de sigur ii va umfla risul pe acei nepoți, vîdînd cum se frămîntau înainte vreme domni de la putere, ca să iscodescă fel de fel de drumuri și căi, prin cari să zorescă contopirea naționalităților.

Dacă stăm bine și judecăm ceea-ce se petrece în societatea maghiară șovinistă, fără să vrem trebuie să anticipăm și noi risul nepoților noștri.

În Budapesta societatea, ce poartă numele „Országos magyar szövetség” în fie-care Sâmbătă ține adunări în cari bărbații cari pretind a cunoște pe Români și aspirațiunile lor se întrec care mai de care spre a născoci chipul cel mai deservit prin care s'ar pute înghiți mai curînd acel primejdios popor, care stă în calea statului național maghiar.

După cum vedem din foia „M. Közélet” în ultima adunare s'au ridicat glasuri cari au stăruit, ca Ungurii să fie îngăduitori și răbdători, alții eră erau de părere că Români trebuie urmăriți cu energie, ură și intoleranță și s'au găsit în sfîrșit de aceia, cari au propovăduit amîndouă aceste direcții. Poporul de rînd — spunea Herczeg Ferencz, ales nu de mult deputat la Pecica — e bun, harnic, muncitor. Față cu poporul vor trebui să fie Ungurii îngăduitori. Dér omenii cu carte dintre Români sunt veninoși, lacomi și ațîțatori. Aceștia trebuie sdrobiți. Apoi a luat cuvîntul Jancsó Benedek, despre care se dice că ar fi cel mai bun cunoscător al cestiunei române. În opoziție cu cuvintele împăciuitoare scrise de Jancsó altă-dată și citate în memorandumul episcopilor români gr. or., Jancsó a susținut în adunarea de Sâmbătă, că „între tendențele naționale maghiare și între cele române este o prăpastie așa de mare, încât deosebirile dintre aceste două tendențe nu se vor stinge, de cât atunci, când una din cele două va fi cu deservire nimicită”.

Cuvintele acestea sunt foarte grave, înecă nu sunt noue. Le-a mai spus și baronul Banffy, care dicea în articolele sale, că „Ungaria ori va deveni maghiară — ori se va prăbuși”.

Va să dică după Jancsó și Banffy între maghiari și naționalități ar fi o luptă pe viață și mörte care nu se va sfîrși de cât cu nimicirea unuia dintre beligeranți. Apoi n'aveam dreptate, când diceam că trebuie să te umfle risul când cetești asemenea lucruri? Par'că poporele ar fi ca indiviții singuratici, să le poți stinge așa ușor de pe suprafața pământului. Înțelegem: popore cu ființa oțelită în luptele tre-

cutului, cu virtuți și aspirațiuni în viitor!

Jancsó de altmintrelea încă e de părere, ca și Herczeg, că tot rîul provine de la cărturari și că numai aceștia sunt de vină la tôte. Nu știu s'ermanii, că la Români tot ce se numesce inteligență își are rădăcinile în popor și că legăturile între cărturari și țărani la noi sunt mai strînse, de cât la ori care alt popor.

Șovinistii de la putere ar fi în stare să jertfescă ori ce, numai să câștige ori să sdrobescă pe acei cărturari români cari au știința și curagiul să reclame pentru popor drepturi naționale. De aceste drepturi se cutremură cei cu conștiința neliniștită și de aceea caută să facă desbinare între popor, „care este bun și blînd” — și între agitatori, „cari sunt răi și vrășmași”.

Desbinarea acesta însă la noi nu o vor pute face.

Revistă politică.

Brașov, 11 (24) Noemvrie.

Evenimente politice de mare însemnătate s'au petrecut săptămîna acesta în Ungaria. După-ce a vîdît, că n'o mai pôte rîsbi cu partidele unguresci din opoziție pe cale mai netedă, ministrul președinte Tisza s'a hotărît să facă un pas decisiv înainte, prin care c'o lovitură strășnică să sdrobescă obstrucțiunea. Acesta s'a și întemplat în ședința de Vineri s'era a dietei, care ședința va rămînea de pomină în analale parlamentarismului maghiar. Tisza și cu majoritatea luicea supusă s'au ridicat ca un singur om ca să apere, veđi Domne, de nimicire „parlamentarismul” și „constituționalismul” maghiar și în ședința amintită — care a fost una din cele mai tumultuouse — prin surprindere și prin o-

apucătură aplicată cu multă dibăcie a făcut să se primescă moțiunea deputatului Daniel privitoare la modificarea provisorie a regulamentului camerei. În același timp guvernul a închis sesiunea camerei și a amînat dieta prin rescript regesc pe timp nedeterminat.

Faptul acesta a produs mare amărăciune și revoltă în șirurile opozițiunii. Corifeii partidelor opoziționiste s'au vîdît de-odată strînși la pîrete și aduși în situațiunea tristă de a nu-și mai pute desfășura oratoria în discuțiunile camerei, vîdînd cum li-se ia prin forță o armă puternică din mână, armă cu care au combătut atât de strășnic în ultimii ani, — arma obstrucțiunii.

Acest fapt împlinit și acest „atentat” s'evîrșit de Tisza în companie cu președintele dietei Perczel, a produs, cum am diis, o mare consternare și o revoluțiune și mai mare în sinul partidelor din stînga și stînga extremă. Tôte grupurile și grupulețele acestor partide s'au adunat îndată și au pecetluit alianța între ele, declarînd, că de acum înainte vor pași față cu Tisza, ca „opoziție unită”, ca o mare ligă de apărare a drepturilor „națiunii”. S'a ales din sinul lor un comitet de acțiune în frunte cu Kossuth și Apponyi și s'au jurat pe cer și pe pămînt, că nu vor înceta lupta până când nu vor vedé măturat pe Tisza de pe fotoliul ministerial. Acest comitet de acțiune a și compus în pripă o adresă către Majestatea Sa și un manifest către „națiune”. În adresa către Maj. Sa se spune, că Tisza a înșelat coróna atunci când a cerut împuțnicirea și subscrierea monarhului pentru închiderea sesiunii dietale și amînarea dietei, și cere de la monarh să înlătore din post pe ministrul președinte Tisza, căci s'a făcu-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Ochii negrii.

(Foveste).

De Emanoil Păvălanu.

A fost odată un Impărat a cărui împărăție era mare și puternică și ale cărui comori erau vestite; trăia în palatul de sticlă, care se învîrtea după sóre și ale cărui tavane și podele erau de aur și de argint. Bulgări de diamant îi slujiau drept luminări și bălauri cu 12 capete făceau de straje la fie-care ușe, paserile cele mai cîntărete din lume îi formau banda de lăutari și florile cele mai mirositoare îi parfumau palatul.

Dér din tôte minunile de la curtea lui, cea mai mare minune era frumșetea singurei fete ce i-o dăruise Dumneđu și de care se îndrăgostiră toți feciorii împărăților vecini.

Nu era diuă să nu sosescă câte un pețitor, i-se rupea însă inima împăratului când se gîndea să-și mărite fata și să se despartă de ea. De aceea îi purta cu vorba ba ađi, ba mîne, numai să-și păstreze odorul.

A dus-o el multă vreme cu vorba, dér se înmulțiseră pețitorii și cea mai mare parte din ei erau feciori de împărați puternici, cari se hotărîseră să o ia cu sila, decă n'o voi să li-o dea de bună voie. Ce să facă împăratul, căci avea gróză de rîsbóie, nu fiind-că era fricos, dér nu vrea să se verse sîngele supușilor săi, nu vrea să vadă case pustiite, mame nenorocite, bîtrîni fără ajutor, soții vîduve, orfanii fără sprijin și viteji schilodiți.

Se gîndea diuă și nótea cum să-și împace pe toți și să-și păstreze și fata. Se vede, că Dumneđu vîdînd inima lui bună l'a îndemnat ce trebuie să facă: a hotărît o di în care să se strîngă toți pețitorii, făgăduind că va da pe fiica sa de nevastă aceluia, care îi va găsi un cusur în frumșete.

Un pristav de la picioarele tronului, ale cărui haine erau țesute numai în fir de aur și în pietri scumpe, chema pe fie-care pețitor să se apropie de fată și să-și dea cuvîntul; ér mai de-o parte șese bîtrîni îmbrăcați în purpură, învîțatii țării și sfetnici ai împărăției, nemișcați ca șese statue de marmură așteptau rîspunsul prinților, ca să încuviințeze s'eu nu dreptatea celor spuse, hotărînd de mîna prințesei.

Dar parcă era un făcut, toți cari se apropiu de tron și priveau de aproape pe fată, rămîneau uimiți de atîta frumșete. Ce cusur putea să-și găsescă? Ar fi găsit pete în sóre, flori fără miros, paseri fără glas, dér el nu-i găsiau nici un cusur — Oftau! Dumneđu nu uitase nimic, când se născuse așa de frumósă.

Se bucura împăratul, se bucurau sfetnicii, se bucurau supușii, c'o să le rămînea minunea împărăției.

Mai rămasese un singur pețitor, care trebuia să se apropie de tron; nu era nici copil de prinț, nici copil de împărat, era un orfan pe care-l găsise împăratul aruncat într-o pădure și aproape înghețat pe când era la vînatóre, fiindu-i milă de dînsul a dat ordin să-l aducă la palat unde crescuse împreună cu fiica sa, de care se îndrăgostise unul de altul; împăratul îi dăduse și lui voe să fie printre pețitori, pe de-o parte ca să satisfacă rugăciunea fiicei sale, căreia nu-i putea refusa nimic; ér pe de alta să-și măgulescă poporul, ca să credă și supușii că au drepturi ca feciorii de împărați.

Ajunse în fața tronului, după-ce a privit lung pe prințesă, care tremura de emoțiune, și care ar fi voit în minutul

acela să fie cea mai urîtă femeie din lume, ca iubitul s'eu să-și găsescă o miie de cusururi. — Pețitorul ingenunchind înaintea împăratului, a început să rostescă spre mirarea tuturor:

— Luminate și Mărite împărate, când flica vóstră a venit pe lume, ingerii au plîns în cer de inimă rea, căci pe pămînt s'a născut o ființă care să-și întrécă în frumșete. — Dumneđu din rađele sórelui i-a împletit pîrul, din albastrul cerului i-a făcut ochii, cu albeța crinului i-a împodobit fața și cu roșeța trandafirilor i-a zugrăvit buzele. — E frumósă, luminate și mărite împărate, dér ar fi și mai frumósă decă în loc de ochi albaștrii ar avé ochi negri.

Tótă sala a rămas uimită la auđu acestor cuvinte, toți ochii s'au îndreptat spre fată. —

Avusesse dreptate! Orfanul a devenit ginerile împăratului.

Feciorii de împărați au plecat cu inimile sdrobite și de necaz că nu au putut dobândi mîna fetei, s'au unit între dînsii și au pornit rîsboiu contra împăratului.

S'a ridicat tótă țera în picioare ca să-și apere împăratul, care își ținuse cuvîntul, și să pedepsescă pe acei, cari nu

nevrednic de încrederea „națiunii“ și a Coronei. În manifestul către poporul maghiar se înșiră toate păcatele guvernului și „națiunea“ e chemată la luptă contra lui, luptă care se nu înceteze decât după-ce se va reface ce s'a făcut și se va asigura pe seama „națiunii“ libertatea constituțională.

Și acum s'a pornit *agitațiunea* în întreaga țară. Deputații opoziționali cutrieră prin cercurile lor, convocă adunări de popor și aranjază fel de fel de manifestațiuni în po-triva stăpânirii. Același lucru îl fac și deputații guvernamentali, ba se dă, că chiar ministrul președinte Tisza are de gând să facă *escursiuni* prin orașele cele mai mari ale țării, ca să țină discursuri pentru a lumina obșteea asupra politicii sale.

S'a mai întemplat și aceea, că vr'o 20 deputați din partidul guvernului, nefiind învoiți cu ceea-ce a făcut Tisza, au eșit din partidul majorității, ér vr'o 2—3 și-au depus mandatul de deputat.

Tisza nu se dă însă. El e firm decis a-și duce la sfârșit opera începută și-și face lui-și curagiū. În clubul liberal Tisza a declarat erī, că încât pentru el lucrurile stau strălucit, și crede, că în scurt timp toate vor fi érași în ordine. A mai spus Tisza, că sunt minciuni scirile răspândite de presa opozițională despre sguduirea pozițiunii sale la curte și drept dovadă a adăugat, că Maj. Sa n'a chemat la sine pe nici un bărbat politic pentru a-și lua informațiuni asupra situațiunii. *Guvernul*, accentua Tisza, *stă neclintit la locul său* și nici pomenire, ca fie guvernul, fie vr'unul din membrii lui să umble cu gândul de a-și da demisiunea. Am început — dăse Tisza — opera menită a aduce rënduială în dietă, și ceea-ce am început vom și sfârși.

În sinul fraților noștri din Bucovina s'a întemplat dīlele trecute un lucru, care nu pōte de loc să ne înveselască. *Partidul popular național român din Bucovina a încetat de a mai exista* și de-odată cu acesta a încetat să mai apară și organul său de publicitate diarul „*Deșteptarea*“ din Cernăuți. Diarul „*Deșteptarea*“ spune, că acesta s'a întemplat în urma divergențelor de tactică în luptă, care a provocat spargerī și formări noi politice, și cari apar ca un efect trist al *agitațiunilor* democraților români.

„K. K. Telegraphen Correspondenz Bureau“ din Viena, publică o dare de seama redactată după rapōrtele oficiale ale agenților civili austro-ungari și ruși, asupra *resultatelor obținute până astăzi prin acțiunea reformelor în vilaele macedonene*. Populațiunea a arătat de la început mulțumirea sa pentru acțiunea reformelor și a adresat celor în drept numērose reclamațiuni. 600 din acestea au fost cercetate de agenții civili. Convicțiunea se întărește din ce în ce mai mult, că situațiunea d'inaute de aplicarea reformelor, nu se va reînnoi. Situațiunea generală a țerei s'a îmbunătățit; țeranii și-au putut face recolta, comerțul a luat un avânt neașteptat, după cum se constată de cercurile comerciale din Salonic. Un număr de 6000 refugiați, adecă 86 la sută din totalul lor, au reîntrat în țară.

Acțiunea reformelor întelnesce o piedecă în *resistența pasivă a guvernului turc*, în *propaganda revoluționară* și în *situațiunea financiară a țerei*. Acțiunea reformelor se va ocupa în special de *cesiunea financiară*. Nici funcționarii statului, nici soldații nu-și primesc regulat salariile lor; ér pentru armată o soldă neplătită pe trei și patru luni este regulă. Restabilirea finanțelor este de prima necesitate pentru îndeplinirea reformelor. Agenții civili de control au decis să se întocmescă un control al serviciului financiar, și anume ca încasarea tuturor veniturilor statului să se facă prin sucursalele băncii otomane.

Reconstruirea caselor țeranilor necesită sume mari. Serviciul jandarmeriei macedonene a fost asigurat, din punctul de vedere financiar; 23 la sută din efectivul jandarmeriei sunt creștini. Tot asemenea a fost reorganizată instituțiunea gardiilor câmpenești „*bekdij*“. Atacurile Albanesilor pe teritoriile vecine au cădut într'o însemnată proporțiune; și în această privință guvernul turc a depus o energie neașteptată. Reorganizarea administrațiunii și justiției este făcută. O miie de funcționari de diferite categorii au fost destituiți și transferați; numărul funcționarilor creștini era în Iulie de 311.

De amnistia politică au profitat 2000 persoane. Reforma impozitului dijmei a fost făcută. Un sistem rațional de impozite a fost propus de inspectorul general Hussein Hilmi Pașa.

Memorandul Episcopatului

bisericei gr. or. române din Ungaria și Transilvania, înaintat d-lui ministru de instrucțiune Berzeviczy, în cesiunea reformelor școlare.

— Fine. —

Trecend acum la acele dispozițiuni ale proiectului, cari se refer la *salarisarea învățătorilor*, cu bucurie salutăm nobila năsuință a Escelenței Vōstre, ca să se îmbunătățească starea învățătorilor, pe cari cu drept cuvânt îi putem numi cei mai mari binefăcători ai omenimei. Și, de ore ce nimeni nu pōte nega, că ori ce școlă, al cărei temelū este morala religioasă și patriotismul adevărat, implinesce totodată o misiune a statului, considerăm deplin justificate acele dispozițiuni ale proiectului, cari pun în vedere ajutorul de stat pentru școlile susținute de confesiuni.

Nu cunoșcem o pretensiune mai justă, de cât aceea care cere, ca statul să ajutore materialicesce confesiunile, cari susțin școle. Suntem însă de părere, că dispozițiunile proiectului referitoare la ajutorul de stat nu sunt în consonanță cu scopul ce trebuie să l aibă în vedere acest ajutor. Pentru ajutorul oferit se cere preț. Și anume, nu se cere aceea, ca prin asta școlile confesionale să devină mai perfecte, ceea ce ar fi prea natural, ci în schimb pentru acest ajutor se pretinde jertfira drepturilor firești ale confesiunilor, drepturi cari sunt asigurate chiar prin legile fundamentale ale țării.

Articolul de lege XX. din 1848 în §-ul 3 enunță hotărīt, că „*tote trebuințele școlare și bisericești ale confesiunilor recipiate, se se acopere din venitele statului*“. Aceeasi lege în §-ul 8 asigură totodată ortodocsilor *rasăriteni* dreptul de dispozițiune în afacerile lor școlare și bisericești, și în scopul acesta invită ministerul să convocē congresul bisericesc al confesiunii. Efluxul direct al acestei legi aci amintite este pe de o parte articolul de lege IX. din 1868, care din nou asigură bisericei noastre dreptul de a dispune independent în afacerile școlare, pe de altă parte Statutul-Organic al bisericei greco-orientale române din Ungaria și Transilvania, sancționat de Majestatea Sa, unde în punctul VIII. din Dispozițiunile generale se dăce: „*Sus atinsele părți organice ale metropoliei se vor îngriji de timpuriu de mijlocele inte-*

lectuale și materiale, cari se cer spre ajungerea scopurilor bisericești, școlare și fundamentale; și în cât nu li-ar succeda a acoperi cheitaielile reperate nici în urma colectelor făcute în și afară de metropolie, întru atât vor recurge la stat pentru ajutor“. Nexul e clar. Articolul de lege XX. din 1848 dispune, că trebuințele școlare ale confesiunilor sunt a se acoperi din venitele statului, der tot atunci aceeași lege, cum și art. de lege IX. din 1868, asigură confesiunii noastre dreptul de a dispune independent în afacerile școlare.

Legile statului asigură deci confesiunii noastre ajutorul de stat pentru susținerea școlilor sale, der tot odată asigură acestei confesiuni și dreptul de liberă dispozițiune în aceste școle. Legile fundamentale ale statului nostru nu pretind în schimbul ajutorului de stat jertfira autonomiei noastre bisericești. Articolii de lege XX. din 1898 și IX. din 1868 sunt și astăzi în vigōre, proiectul de față nu scōte din vigōre nici o dispozițiune a acelor legi și astfel este evident, că acele dispozițiuni ale proiectului, cari sunt în contrarietate cu dispozițiunile legilor susprovocate, trebuie schimbate în ințeleșul acestor din urmă, căci altfel țera ajunge în acea imposibilă situațiune, că va avē legi în vigōre, cari stau în perfectă contrarietate una cu alta. Dreptul supremei inspecțiuni dă guvernului posibilitatea de a controla școlile noastre, și decă acestea nu vor corăspunde chiamării lor, guvernul pōte să detragă ajutorul, ce îl va da, ori pōte chiar să dispună închiderea lor. Ce scop au așadară acele dispozițiuni ale proiectului, cari în proporțiune cu ajutorul oferit vr'cu să știrbescă drepturile noastre asigurate prin legile țării și vatēmă astfel chiar și aceste legi fundamentale?

Esecționăm faptul, că proiectul stabilește salariile învățătoresci în sumă egală pentru țera întregă, câtă vreme este în deobște cunoscut, că învățătorii de la sate și cei de la orașe trăiesc în raporturi cu totului diferite, și legislațiunea ar trebui să fie cu considerare la împrejurarea acesta. Credem că ar fi foarte just și cu scop, decă pentru învățătorii din comunele mai mari, mai bogate, apoi pentru cei din centrele cercurilor administrative, pentru cei din orașe, salariile învățătoresci s'ar fixa în sume mai mari, de cât pentru cei din comunele mici și s'erace. Nu numai deosebirea condițiunilor de

ținuse pe al lor; în fruntea ôstei era bărbatul frumōsei prințese, care jurase, că în scurtă vreme se va întōrce învingător.

A plâns fata de împērat, căci nu trecuse nici o săptămână de la nuntă, fi era tēmă de dīlele soțului său și mai cu seama îi era frică să n'o uite cucerind alte țeri și vedēnd alte fete de împērat cu ochi negri.

Ea, cea mai frumōsă, se credea cea mai urită și cea mai nenorocită, fiind-că nu avea ochi negri. Pe cât de bine fi pă-ruse, că i-a găsit bărbatu-sēu un cusur ca să fie soția sa, pe atât era de întristată, când era a lui, că are ochi albaștri.

Tōtă ziua se uita în oglindă și plângea. — Se mira împēratul, se mira curtea întregă de atâtea lacrimi și căta fie-care s'o îmbărbăteze spunēndu-i să nu aibă frică, că soțul său e vitez și că în curīnd se va întōrce fericit la dēnsa. Nu ghicea nimeni adevērata ei durere, afară de o robă, care i-a spus că șcie doctorii să facă din ochi albaștri ochi negri.

Când a audīt fata de împērat, puțin a lipsit să nu nebunescă de bucurie, a luat pe robă în brațe și a început s'o sărute, făgăduindu-i că îi va da tot ce va cere numai să facă această minune.

Rōba însă în loc să se bucure, a cădut în genunchi și a început să se rōge de ertare dīcēnd: Luminată și frumōsă domniță, din ochi albaștri eu pot face cei mai frumoși ochi negri, însă nici pe soțul Măriei tale, nici sfântul sōre n'o să-l mai poți vedē, căci vei rămānē orbă pe vecie.

— Fie, a dīs domnița, der atunci frumșetea mea n'o să mai aibă cusur și el n'o să mai găsescă alta mai frumōsă ca mine.

Trecuse multă vreme de când bărbatul domniței plecase la bătălie, trecuse multă vreme de când rōba făgăduise să-i facă ochi negri, trecuse multă vreme de când domnița nu se mai arăta nici la plimbare, nici la grădini, nici la masa împēratului, așa că se întristase toți supușii de durerea ei, de aceea bucuria tuturor a fost mare, când a venit vestea că ginerile împēratului se întōrce tēfăr și biruitor.

Nu se pōte descrie primirea, care i-a făcut-o împēratul și țera la sosire, toți îi eșise în cale cu daruri și cu flori, numai însă pe cine dorea inima lui mai mult, nu-i eșise spre întimpinare. Domnița îl aștepta în sala tronului unde o dobândise de soție.

Cât de fericit a fost, când a zărit-o

pe același tron și îmbrăcată în aceleași vestminte cu care era împodobită în ziua când atăția pețitori și feciori de împērat se întrecuau să-i ceră mâna. — Li părea și mai frumōsă și uimit de atăta frumșete i-se părea că visēză — domnița avea ochi negri.

— Spune-mi, iubitul meu, mai am vre-un cusur în frumșete?

— Nu! Ești frumōsă și acum, cum erai și cu ochi albaștri; nu ai păreche în lume acum, cum nu aveai nici atunci; der a trebuit să nascocesc eu un cusur ca să te pot dobândi pentru fericirea vieții mele! Der ce minune! Cum s'au schimbat ochii albaștri în ochi negri?

— Pentru ca să-ți plac ție pe vecie Dumneșeu a făcut această transformare, der acum sunt orbă! Mi-am dat vederea în schimb pentru iubire!

Și orbă ar fi rămas domnița tōtă vieța der s'a înduioșat sfânta Vineri de atăta dragoste, s'a coborīt pe pământ și sub chipul unei babe bētrāne a venit într'o dī la prinț și i-a spus, că a audīt din lume, că domnița este orbă, însă ea este meșteră și pōte să-i redea vederea. Prințul i-a făgăduit tot ce îi va cere, numai să facă această minune.

Sfânta Vineri însă a răspuns că ție trebuie să ia vederea altuia ca să o dea domniței. — Nu s'a găsit însă nimeni în lume pentru toate comorile împēraresci ca să-și dea vederile. Atunci a intrat un porumbel pe ferēștră trimis de Dumneșeu și sfânta Vineri i-a luat vederile și a vindecat domnița

(Din „Cartea Săteanului“)

B u h a.

— Legendă. —

S'a întamplat în vremea aceea când Hristos umbla pe pământ.

Într'o margine de drum, între Nazareth și Vifeim, unde calea face o ștație și jumătate, era o crășmă. Crășma ca tōte crășmele era făcută anume pentru călători. Câți făceau calea acesta, să opriau aci, deshămau caii, le dau de mănecare și i-a dăpau, intrau apoi în lăuntru, își cumpărau sorbitură și câte o porțiună de beutură, și după puțin popas se duceau mai departe. Crășmarul era un jidov uscățiv și roșcovan. Jidov care ținea cu multă scumpătate la obiceiurile credinței în care a fost crescut, căci de la părinți a învățat, că a înșela pre unul din aceia cu care el nu are nimic, nici în clin nici în mănec, e una dintre cele mai frumōse virtuți.

traiu indică procedura această, ci în acest chip la stațiunile învățătoresci s'ar stabili un fel de gradațiune și pentru învățătorii din comunele mai mici; speranța avansării la vre-o stațiune mai bine dotată ar fi indemnul cel mai potrivit la încordarea zelului, prin ce pe calea cea mai firească am creat între învățătorime posibilitatea nobilei concurențe, care poate să fie o mare binecuvântare pentru afacerile școlare. În cazul contrar învățătorul bun nici nu se dorește la stațiunile din orașe, căci în satul seu modest cu aceeași lăfă poate să trăiească mai ușor, și astfel am lipsit învățătorimea noastră de indemnul cel mai firesc al emulațiunii salutare.

Excelexta Vostre Domnule Ministru!

Am terminat observările noastre, prin cari am relevat acele dispozițiuni ale proiectului de sub întrebare, pe cari noi le excepționăm. Ca rezultat al acestor observări constatăm, că proiectul cestionat nu numai pedagogicesc este o imposibilitate, ci dispozițiunile lui în deosebi vătămă adencă dreptul autonom al bisericei noastre. Proiectul de sub întrebare în cea mai mare parte scote afacerile școlare din cercul de competență al autorităților bisericesci și prin scopul ce se pune instruirii limbei maghiare face imposibil școlilor noastre să-și implinescă acea chemare pedagogică, pentru care confesiunea noastră își susține școlile sale. Cu adencă părere de rău a trebuit să ne convingem, că am ajuns în astfel de situațiune, în cât factorii competenți ai bisericei noastre vor fi necesități a supune unei seriose cercetări întrebarea, decă între împrejurările create prin proiectul de sub întrebare, prin susținerea mai departe a școlilor noastre confesionale, cari și materialicesc apasă deja greu asupra poporului nostru miser, facem ori ba vre-un serviciu bisericeii și patriei noastre?

Dér, înainte de ce ne-am hotărîi la acest pas de incalculabile urmări, în consciința patriotismului nostru sincer și din considerare pentru interesele sfinte ale bisericei noastre, cu încredere ne adresăm Excelextei Vostre și ferbinte Vă rugăm, ca proiectul de sub întrebare ori să-l retrageți cu desăvârșire, de ore ce legile în vigore ale patriei noastre dau înaltului guvern deplină putere de a controla școlile noastre și a-le închide chiar, decă acelea nu ar corespunde cerințelor legii, ori, decă retragerea proiectului ar întâmpina

greutăți, să fie schimbate dispozițiunile lui astfel, ca toate drepturile confesiunii noastre asigurate prin art. de lege XX din 1848, cum și prin Statutul organic sancționat de Majestatea Sa pe temeiul art. de lege IX din 1868, să rămână nealterate. În ce privește ajutorul de stat, cerem esecutarea art. de lege XX din 1848, și în înțelesul acestei legi, nu mai puțin pe temeiul punctului VIII din dispozițiunile generale ale Statutului organic, statul, respective înaltul guvern să ne pună la dispozițiune sumele necesare pentru dezvoltarea școlilor noastre în chip corespunzător cerințelor moderne.

Excelexta Vostre Domnule Ministru!

De și în cele premergătoare am eshauriat observările noastre, cari se refer strins la proiectul de sub întrebare, cu toate acestea credem a ne implini o patriotică datorință, când în legătură cu acesta atragem atențiunea bărbaților de stat, cari de present conduc destinele patriei, asupra împrejurării, că și proiectul de lege despre care vorbim este unul dintre acele mijloce, prin cari se altereză principiile fundamentale ale pactului din 1867/8. O constatăm cu adencă durere, căci în tendința această vedem slăbirea condițiunilor de întărire și fericeire a statului nostru, ér noi deplin credincioși punctului de vedere al bărbaților de stat din 1867/8, suntem convinși, că și fericeirea noastră proprie este condiționată numai de la fericeirea patriei noastre mult iubite.

Pré frumos exprimă această idee genialul și înaintea poporului nostru în vezi neuitatul baron Iosif Eötvös în opul său „Cestiunea naționalităților“. „Opt sute de ani locuitorii de diferite limbi ai acestei țeri s'au simțit cetățeni ai unei țeri, cari cu privire la limbă au rămas Slavi, Români, Germani, dér pentru nici un moment n'au încetat a fi Ungari, și la cari cerbicia cu care au ținut la limba lor proprie, nici odată n'a primejduit unitatea patriei, căci precum sub jugul turcesc de un veac și jumătate, astfel și mai târziu fiecare naționalitate numai în puterea și libertatea patriei comune a găsit garanța libertății sale proprii.“

Astfel popovăduiesc popoului său baronul Iosif Eötvös, adevér grăind, dér puterea și libertatea patriei comune nu se poate întemeia pe prigonirea etnică a fiilor ei nemaghiari, cari nici odată în contra ei nu au păcătuit, cari sincer o iubesc,

ci numai pe adevărata libertate, egalitate și frățietate. Acesta a fost intențiunea legilor fundamentale din 1867/8, ceea ce se adeverece pe deplin prin proiectele adresei către tron din 1861 și 1866. „Voim, ca, întru cât se poate acesta face fără dimicarea țerii și fără jertfirea independentei ei legale, toate pretensiunile naționale ale compatrioților noștri de altă naționalitate să fie asigurate prin legi“ — astfel glăsuiesc adresa către tron a dietei din 1861, ér în proiectul de adresă al lui Francisc Deák din 1866 se cuprind următoarele: „Majestatea Sa să ne ofere putința și privilegiul pentru regularea raporturilor noastre interne astfel, ca prin satisfacerea multămitore, dreptă și echitabilă a tuturor cetățenilor patriei noastre de ori ce naționalitate și religione, țera să devină éráși puternică, spre a pute fi stălp neclintit tronului și statului.“

Și de fapt în acest spirit a fost încheiat pactul din 1867/8, care a fost chemat nu numai să reguleze raportul țerii față de monarch și față de cealaltă parte a monarchiei, ceea ce s'a săvârșit prin art. de lege XII din 1867, ci a avut chemarea, ca pe temeiul marilor principii de libertate, egalitate și frățietate să resolve și cestiunea confesiunilor și naționalităților din țera. Espresiunea pozitivă a acestei resolvări sunt art. de lege IX și XLIV din 1868 despre confesiunea gr-orientală, respective despre egala îndreptărire a naționalităților, despre cari legi tocmai în zilele acestea presidentul de acum al consiliului de ministri a dis, că acelea cuprind în sine promisiunile sərbătorești ale națiunii maghiare.

Este sciut, că legea despre egala îndreptărire a naționalităților este opera proprie a înțeleptului patriei, îl putem numi al treilea întemeietor al patriei, opera lui Francisc Deák, care nu a primit nici proiectul înaintat din partea guvernului, nici cel propus de deputații naționaliști. Francisc Deák a creat articolul de lege XLIV din 1868, decă el va fi cel mai chemat comentator al acestei legi. Spiritul său îl chiamăm întru ajutor și cităm cuvintele rostite de densus în dieta din 1871: „Fie care naționalitate chiar să nu fie naționalitate politică, are dreptul a pretinde să i-se ofere putința pentru creșterea și cultivarea copiilor săi. Trei sute de gimnasii să fie în țera, să fie atâtea, în cât tot la 6 mile de pământ să se afle câte unul, decă vre un gimnasiu nu face instrucțiunea în

acea limbă, ori cel puțin nu o face mai ales în cea limbă care este limba poporului din acel ținut, atunci fără indoiială prosperarea învățământului va fi anevoioasă. — Să ne aducem numai aminte, câte greutăți am întâmpinat noi în tinerețele noastre prin aceea, că a trebuit să învățăm într'o limbă străină și să primim cât de mult le este ușorat studiul tinerilor noștri prin aceea că învață în limba unghurescă. — Tot astfel stă lucrul și cu privire la limba tuturor celorlalte naționalități. — Decă am voi să silim pe cei de altă naționalitate, ca copiii lor, cari unghuresc nu știu de fel ori numai puțin, căci dóră în școlile populare au învățat mai ales în limba lor națională, în toate și pretutindeni să fie instruați în unghuresc, atunci în gimnasiile acelea progresarea tinerilor ar fi imposibilă, pâriniții în zadar și-ar cheltui banii, copiii în zadar și-ar petrece timpul. — Peste tot, decă voim să câștigăm naționalitățile pentru noi, apoi asta nu se poate face maghiarisându-le cu ori-ce preț, ci așa decă le vom face să iubescă starea lucrurilor din Ungaria. — Căci pentru mine două lucruri sunt lămurite: a voi să i estirpăm ar fi o barbarie strigătoare la ceri, chiar și atunci când nu ar fi atât de numeroși, din care cauză a-i nimici este imposibil. A ni-i face dușmani, nu zace în interesul nostru.“

Astfel a tâlcuit înțeleptul patriei, Francisc Deák, legea despre egala îndreptărire a naționalităților și atunci întreg parlamentul l'a aplaudat. Că Francisc Deák cum a înțeles egala îndreptărire a naționalităților în Ungaria, despre aceasta ne dă o clasică dovada vorbirea sa ținută în 14 Noembrie 1868 în casa deputaților, când în legătură cu ajutorul de stat preliminar pentru teatrul național maghiar a venit în discuțiune întrebarea: decă să se dea ori ba astfel de ajutor și teatrului național sərbesc. Atunci Francisc Deák a dis: „Eu nici în cestiunea naționalităților nu voesc a urma alt principiu, de cât pe acela al dreptății; dér nici de cum nu pot să împac cu dreptatea faptul, ca din dările obștesci statul să cheltuiască pentru teatru, ca institut care cultivă limba maghiară, să cheltuiască astfel esclusiv numai pentru un singur popor de o singură limbă și naționalitate. În privința această eu socotesc, că ori pentru toți, ori nici pentru unul. Decă am pute să dăm

Era o zi de vară la un că: după amădă. Un călător din Samaria intră în crășmă și după datina de acolo îi dete binețe dîcîndu-i: Pace ție! Jidovul care îndată cunoscu, că cel ce intră nu-i jidov, făcu numai din cap și murmură printre dinți: pacea lui Iehova cu mine și cu toți semenii mei, dér nu cu tine, care nu ești vrednic a te uita în ochii unuia dintre cei aleși ai lui Iehova.

Călătorul întrebă de se poate căpeta mîncare și beutură?

Crășmarul îi răspuse că da, și-i aduse într'un tăier mîncare și într'o ieguță vin. Cât le-ar fi prețul? întrebă samarinénul.

Crășmarul îi spuse un preț de tot mic, omul mîncă și beu și apoi își desfăcu punga, ca să plătescă.

Jidovul în loc să primescă prețul care el îl ceruse până nu s'a apucat omul să mînce și să bea, se scărbi și dîse: Ce?

tu vrei să mă înșeli în casa mea, între muera și copiii mei, când mîncarea și beutura mea cumpănesce cu un preț întreit ca cel ce tu vrei să mi-l dai? Asta nu o vei face, ci plătesce cât îți cer, căci de unde nu, ai să-ți lași aci amanet mantaua de pe tine.

Samarinénul chemând de mărturie pe lângă dreptatea lui, pe părintele Avram din ceri, îi răspuse, că el numai atîta va plăti, cât jidovul a cerut înainte de a-se apuca de mîncat.

Crășmarul, că tēcă că pungă, nu vrei ci cu muere cu tot și cu pruncu cu tot se aruncară la bietul om și-l desbrăcără de haine. Samarinénul suspină și dîse: Dómne, cel ce urăsoi nedreptatea nu mă lăsa, ci-mi ajută! Într'aceste ușa crășmei se deslîise și în lăuntru intrară doi ómeni. Era Hristos și apostolul Petru. Se aședară la o masă și privind la Samarinén, Hristos îl întrebă, că de ce supărare e cuprins sufletul lui?

Samarinénul îi spuse nedreptatea ce o face crășmarul.

— Și crești tu că Dumneșeu pedepsece pe cel nedrept?

— Cred și mărturisesc! răspuse.

Jidovul se uită mánios la el și-i dîse: Pe a ta credință eu nu dau nimica, tu ești un păcătoș nevrednic de darul lui Dumneșeu și de cinstea ómenilor, căci ești samarinén. Sântul Petru neputënd suferi mărșevnia jidovului, îi dîse: Crești tu că Hristos este fiul lui Dumneșeu, care a venit să mântuiescă lumea de păcat?

— Nu cred răspuse crășmarul, căci eu aștept pe Mesia care pre poporul cel ales îl va face mare și tare, ér pe celelalte popóre le va supune sub picioarele acestuia.

Dér de i-ai vedé puterea și minunile ce le face, ai crede în el?

— De ar pedepsi pe cei păcătoși, și aci înțeleg pe cei ce nu-s jidovi, ér pe noi ne-ar înălța și ne-ar străforma altcum de

de cum suntem, să nu fim ca alți ómeni, atunci aș crede în el!

Hristos îl măsură cu privirea i blândă din cap până în picioare și dîse:

— Fie-ți ție după disele tale; că ești păcătoș, că te supără lumina dîlei, că ești înșelător ca toți tâlharii, numai nóptea să umbli, și ca să nu fi ca alți ómeni, prefă-te în buhă, capul îți fie gros și urit, ochii îți fie mari și inholbați, ér ciocul scurt. Locuință îți fie scorburile arborilor, lăcașurile părăsite și crepăturile stâncilor ér de hrană să ai sórecii, cloțanii, aricii și liliecii. Precum felul tēu e urit înainte altor ómeni, urit să fi și tu înainte tuturor pasérilor, tu și toți ai tēi.

Jidovul cu toți ai lui să prefăcură în buhe și cuvētul cel din urmă îi fū: „Căți ca mine toți cu ochi mari și inholbați“, și de atunci atîția ochi inholbați la cei din némul lui Israil.

Chi u ag 1904.

Antoniu Popp.

Cei mai excelexți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect

contra morburilor dē plumáni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronhită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat Convalescentilor după influență. — Sirolinul promovēză apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtēza tusa și flegmă și face să încetēză asudarea de nópte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmaci se capēta în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provēdută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvițera.)

Sirolin

pentru toți, atunci da; decât nu putem, atunci să nu dăm nici pentru limba noastră. Să ștergem suma întrăgă, căci nu voiesc nici o nedreptate, nici chiar atunci când am avé folos de ea“.

Astfel a înțeles Francisc Deák egala îndreptățire a naționalităților. Și noi suntem convinși, că Francisc Deák bine a cunoscut și a știut să aprecieze condițiunile de fericire și întărire a patriei.

„Cu cât mă ocup mai mult și mai intensiv cu cestiunea națională română“ — dice Dr. Jancsó Benedek în opul său „Dacoromânismul și politica culturală maghiară“ (A Dakoromânismus és a magyar kulturpolitika, II. p. 6) — „cu atât mai mult mi-se întăresce convingerea, că nici de cum nu este în interesul națiunii maghiare a face încercarea, ca să lipsescă românimea de naționalitatea sa, ba din contră, este chiar în interesul nostru, ca în patria această Români să se simtă bine deopotrivă ca Români și ca cetățeni ungari, ca nu numai cu puterile lor proprii, ci chiar și cu ajutorul statului și națiunii maghiare să se întărescă în naționalitate, avere și cultură, și că pentru acest ajutor frățesc, ce li-se va oferi, este în interesul nostru binepriceput a nu cere de la densii nici mai mult, nici mai puțin, de cât patriotism curat și sinceră alipire la patria ungară“.

A trebuit să ne provocăm la martori, la martori clasici maghiari pentru a dovedi, că proiectul de lege, care voiesc a împedea cultivarea în limba lor maternă a fiilor poporului românesc, este în contrarietate cu interesele binepricepute ale patriei, a trebuit să ne provocăm la martori, căci am ajuns în trista situațiune, în cât noi, prelații unei mari biserici, nu putem să apărăm interesele patriei noastre după cea mai bună convingere a sufletului nostru, fără ca pentru această să nu ni-se arunce numai de cât în față acusa nepatriotismului din partea paraziților patimei naționale.

Escelența Văstră Domnule Ministru!

Nici odată poporul nostru și biserica noastră nu au păcătuit în contra patriei, filii acestui popor și acestei biserici cu credință își implinesc datorințele patriotice, darea și-o plătesc, sângele și 'l varsă, sunt iubitori de pace, și pentru toate acestea nu cer în schimb alt-

ceva, de cât libertatea, să-și crească copiii și să se potă ruga lui Dumnezeu în limba lor proprie. Nu luați de la noi aceste sfinte drepturi, căci din asta nu va răsări binecuvântare pentru patrie. Și, ca nici asertiunea această a noastră să nu fie lipsită de mărturia înțelepciunii, ne provocăm din nou la cuvintele baronului Iosif Eötvös. „Putem face, ca împedcând libera mișcare a naționalităților în comune și comitate, să amuțescă acelea voci, cari acum pe unii li umple de frică, — putem face, ca concentrând totă educațiunea în mâinile guvernului, aceea să o folosim ca mijloc pentru lăptirea limbei noastre proprii, dér ca naționalitățile diferite ale țării să-și përdă consciința individualității lor, ca să nu se însuflețescă pentru naționalitatea lor, aceea pe această cale întocmai așa nu o vom pute ajunge, ca alții, cari cu aceleași mijloce același lucru l'au încercat față de naționalitatea maghiară, și rezultatul la care ne putem aștepta va fi numai acela, că mișcarea această, pe care am delăturat-o de la suprafața vieții publice, își va eseria cu atât mai adênc influința sa, și aceea aversiune ce există acum în contra limbii maghiare, se va preface în aversiune contra unității patriei. (Op. cit. 1903. p. 105)“.

Forța brutală e element destruc-tiv; putere asimilitoare este numai libertatea, egalitatea și iubirea creștină a deapropelului. Statul e mare, statul e puternic, interesele lui sunt sfinte, el potă da și potă lua, dér și mai puternic este adevêrul și duhul vremilor. Ori-ce s'ar întâmpla, Escelența Văstră Domnule Ministru, biserica noastră și poporul nostru cu credința își va implini datorințele sale față de patrie, dér limba sa nu o va părăsi, căci scris este despre deusul, că mai mult își iubesc limba, de cât viața.

Primiți, Escelența Văstră Domnule Ministru, sincera esprasiune a deosebitei noastre considerațiuni.

Sibiiu, în 19 Iulie 1904.

Episcopatul bisericii greco-orientale române.

Adunare sêrbescă oprită. Din Carlovei se telegrafiază, că autoritatea politică a oprit adunarea poporală, ce se convocase pe ziua de 1 Decembrie la Carlovei cu scopul, de a-se protesta contra proiectului Berzeviczy. Contra opririi s'a înaintat recurs.

Români din Maramureș contra proiectului Berzeviczy.

În congregațiunea comitatului Maramureș, ținută la 18 Noemvrie, s'a adus la ordinea zilei o propunere, prin care se cere ca membrii acestei congregațiuni să trimită ministrului Berzeviczy o adresă de felicitare, pentru-că a prezentat în dietă proiectul său referitor la maghiarisarea școlilor.

Propunerea a fost iscălită între alții și de vicarul Rutenilor și, din păcate, și de un popă român, care și-a uitat de datoria sa față cu Biserica al cărui slujitor este și față cu poporul, care îi dă prescura. Acest popă este Joódy László, parochul Vadului, și nu se scie pentru ce fel de merite, înzestrat și cu titlul de protopop onorar.

Cum că însă nu toți Români maramureșeni sunt de tépa lui Joódy, s'a vèdut la adunare, unde și-a ridicat glasul d-l Dr. Ioan Mihalyi, fratele mitropolitului de la Blăși. D-l Mihalyi, cu tôte că e fiscal la comitat, a ținut o cuvântare, în care a arătat, că proiectul lui Berzeviczy este o călcare de lege. Dênsul a citat mai multe legi, prin care se garantază Românilor dreptul de a avé școlile lor confessionale și a declarat că nu potă să voteze încredere lui Berzeviczy.

Tot așa a vorbit și vicarul Maramureșului d-l Titu Budu.

Numai Joódy a pus rușinea la o parte și a glăsuțit așa, că tot omul trebuie să învețe unguresce, căci cine nu scie unguresce este ca un dobitoc (!?)

Când s'a pus propunerea la vot, majoritatea (77) a votat pentru proiect, Români însă, afară de doi deregători la comitat și des numitul Joody, au votat contra.

Etă numele acelor bravi Români, cari prin votul lor au protestat contra maghiarisării școlilor:

- 1) Titu Budu, vicar.
- 2) Dr. Ioan Mihalyi, fiscal comitateus.
- 3) Dr. Florintin Mihalyi, advocat.
- 4) Basile Iurca, proprietar.
- 5) Mihail Pavel, proprietar.
- 6) Dr. Ihe Maris, advocat.
- 7) Ioan Doros, paroch în Slatina și
- 8) Simeon Balea, paroch în Săpânța.

Pentru proiect au votat numai Simeon Pop, fisolgăbiru, și Ioan Balea, primnotar la comitat, ér Dr. Aurel Manu n'a votat de fel.

Numêrul celor ce au votat contra propunerii ar fi fost și mai mare, decât preoții cari sunt membrii la congregație, ar fi venit cu toții. Se vede însă, că s'au temut să nu-și piardă ajutorul de stat. Ar fi trist, decât ar fi așa. În casuri unde este vorba de drepturile poporului, preoții trebuie să fie cu poporul, ér nu pentru cei

câțiva arginți, cu stăpânirea. Dacă preoții noștri se vor îndepărta de popor și vor ține cu stăpânirea, atunci vom păți mâne poimărte ca Rutenii, ai căror popi mai toți s'au înștrăinat de popor. Semne de acestea au început să se arate și printre ai noștri. Dór mai zilele trecute s'a inaugurat un „kisdedov“ într'o comună românească de pe valea Someșului, ér preotul român din acea comună (Cățcau) a slujit alături cu guardianul din Deși și cu popa reformat și a ținut și o cuvântare. După sfintire s'a ținut banchet, de la care i-s'a trimis lui Berzeviczy o telegramă de felicitare.

Judece fie-cine acum, decât e bine așa. Maramureșenilor însă, cari și au ridicat glasul și au votat contra propunerii, li-se cuvine laudă.

Rêsboiul ruso-japones.

De pe câmpul de rêsboi din Asia rêsăritenă au sosit în ultimele zile scrii forte contradicțore. Ele se refer mai ales la Port-Arthur. Scirile venite din isvor japones, prin Londra, spun că Japonessii au dobândit mari succese la Port-Arthur; scirile din isvor rusesc, între cari și o telegramă a generalului Stössel, afirmă din potrivă, că Rușilor li-a succés a respinge tôte atacurile dușmanului și că Japonessii n'au putut să ia în stăpânirea lor până acum nici un fort mai însemnat.

Cel puțin de dece ori până acum s'a vestit în lumea largă, că Port-Arthurul a cădut. Tot de atâtea ori însă s'a constatat, că vestile acestea au fost curate minciuni. Ele au fost răspândite de speculanții de la bursa din Londra cu anume scop, de a face să se urce valorile japonese și a scăde cele rusesci.

Se dice, că cetatea se va mai puté ține încă cel puțin două luni de zile, potă și mai mult. Peste 6 sêptemâni va sosi în apele Asiei rêsăritene prima parte a flotei rusesci din Baltica, ér peste 8 sêptemâni a doua parte. După sosirea flotei rusesci forțele navale japonese vor fi ca și legate, blocada lui Togo slabită și Rușii de la Port-Arthur puși în pozițiunea de a primi din afară munițiuni și provisiuni.

Pe câmpul de rêsboi din Mancuria nu s'a întâmplat nimic deosebit.

SCIRILE DILEI.

— 11 (24) Noemvrie.

Alegerile municipale în Brașov și comitat. Precum s'a publicat deja în diaru nostru, alegerile pentru întregirea congregațiunei comitatense se vor sêvriși pe teritoriul comitatului nostru în [ziua de 3 Decembrie n. 1904]. După noua împărțire a cercurilor respective districtelor se votează acum în 10 districte electorale, pe noi ne interesază în deosebi al III-lea district electoral (Scheiul) și al X-lea district. (Șepte-sate, Săcelele).

Cum se culeg descântecile și farmecile

Prietinului Ionel * * *

Mi-ai scris, dragă prietine, că nu te poți împăca cu ideea, ce potă fi cauza, că eu cât ce îmi „scot capul din jug, mi'l bag în altul“ — după vorba ta — adevă căt ce mă vèd scâpat de esamen, o iau la largul, drumărind „per pedes apostolorum“ dintr'un sat în altul, cât îi vara de mare, cu pachetașu subsidiară, cu parapleu în mână și cu carnetul în buzunar (de bani nu prea este vorbă).

Etă, frate, să te deslușesc.

Din darul cerului am aplecare spre tot ce e poporal, îmi place să estesc tot ce se găsește despre popor și de ale poporului, și așa cetind mult, în urmă mi-a venit pofta ca să umblu și eu după „creațiunile lui“, să vèd că ce noroc voiți avé, — nu în ale însuratului, cum potă vei gândi tu, — ci în ale „creațiunilor poporale“. Indemnat de mine însumi, am luat tâlpășița, ca să vèd lumea românească, și să aud în original și de la isvor șopta inimii poporului nostru, și am umblat în vre-o dece ani aprôpe întreg Ardealul, Bănatul și o parte a Sălăgiului, adunând câte am putut. Rezultatul m'a îndemnat, ca și în anul acesta să iau drumu de-a lungu și câmpu

de-a latu, ca să mai aud și să mai adun, numai câte voiți avé privilegiu a auzi; căci de auzit, omul, potă să audă atâtea, câte nici prin minte să-i trecă, numai voință să aibă, ca să și le însemne.

Cum scii, de patru sêptemâni tot drumăresc, făr' de a-ți scrie ceva. Și scii tu de ce nu ți-am scris? Îți spun drept și cu sufletul liniștit, că de multe ori nu am avut pe ce, apoi dór nu aștepti tu, ca să-mi rup și foile din carnet, cari îmi sunt așa de scumpe. Și poftesci, ca să-ți scriu, că ce-am vèdut pe unde am umblat, și că ce am pățit?

Etă, îți împărtășesc ceva, dér numai puține, căci pățaniile au fost multe, apoi hârtia e puțină; de alt-cum la proxima ocaziune am să-ți comunic din tôte câte ceva mai esențial.

După cum scii, pornisem singur singurel, inspirat de dubul înaintării, ca să adun rólele musei poporale. Și scii cât am umblat? Mult, dér tot nu mult tare; căci necazurile au fost multe „și mai mari și mai mărute“ — apoi scii tu, că decât te ajunge nêjazul, dêu nu-ți mai vine pofta de umblat după „colinți“.

Frata! eram în satu T., unde în urma ferbințelei căpătasem ceva friguri, după-ce mai înainte mă asigurai în contra tómei cu o bună „căpățină“ de prune albe. Momentan m'am gândit la „medicul“ local.

Acesta m'a și sosit — să înțelege cam târdior, căci era la strîns de fasole verde. Și scii tu cine a fost? O babă colea, la fisonomie mai soră cu „mama pădurii“.

Sosind acasă de la câmp, în urma întrevenirei unui adjutant invalid (căci cei sănătoși nu șed pe acasă în toiul lucrului), — ș'a luat ulcoica, — și hai să vină cât să potă mai repede, spre a face cunoștință cu noul ei client. Pricepî dór, cine a putut să fie. Ș'a luat ulcoica, și punând în ea câte-va buruieni, pe cari numai ea le-a cunoscut și vèdut, a turnat puțină apă peste ele, și punându-le la focul de balegi (pe „câmpie“ în cele mai multe sate ómenii în timpul verei fac foc numai cu baligi), ce îl ațită cu câte-va buruieni uscate, strînse de pe rázore, îmi dîse: „Domnișorule, d-ta ești deochiat“.

— Să potă, îi dîsei, dér de unde o cunosci această?

— De unde, asta-i tréba mea, și nu a d-tale! fii răspunsul.

— Dér așa vrea să scii și eu.

— Ți-oi spune, după-ce te-oi vèd sănătos și voios.

— Bine, îi dîsei, și cu acesta încheindu-se dialogul, ea își căută de ale sale, învîrtindu-se mereu pe lângă ulcoița, ce deja începuse a se înferbînta.

Luă apoi ulcoița și punând-o înaintea

mea, pe o ladă, ce servea de masă și pat, îmi dîse: „Domnișorule, închide ochii, că d-tale nu ți-i slobod să veđi ce fac, oă de vei vedé, bóla d-tale nu are leas“.

— Bine, îi dîsei, și prefăcându-mé, că nu vèd, îmi închisei ochii pe jumătate, pentru a nu fi observat că voiesc a vedé tôte mișcările ei. Baba, séu mai bine dîse „descântătórea satului“, pe vremea când îmi închisei ochii aprinse un cotor de „steje“ și o créngă de spin uscat de 9 zile la grinda tinđii, făcând tot cruci peste ulcoicá, aruncá nouă bucățele din cărbunele spinului în ulcoicá, apoi, după-ce aștépă puțin, îmi dîse: — „Domnișorule, bóla d-tale mi se pare că nu e de deochi“.

— De unde scii, o întrebai.

— „De unde să scii, iacă de acolo, cărbunii nu s'au aședat pe fundu ulcoiei, apoi când nu s'ăședá, nu-i bóla deochiului.“

— Potă să fie și potă să nu fie, dér pentru aceea și decât chiar n'ar fi, tot cred că ar fi bine să-mi descântăți, îi dîsei.

Baba ascultându-mi rugarea începú:

„N. o pornit
La drumărit
Pe-o vale lungă
Ca nime să nu l'ajungă,
Voios
Sănătos
Ca un trandafir frumos.
Dér s'o futálnit

In Scheiu va fi președinte de alegere Iosif Pușcariu, locțiitor de președinte Dr. George Baiulescu. Sunt a se întregi locurile următorilor membrii, a căror mandat după lege a încetat: 1) Vas. Sfetea, 2) Arsenie Vlaicu, 3) Octavian Sorescu, 4) Nicolae P. Petrescu, afar' de aceștia trebuie aleși încă 2 membrii noi. Locul alegerii e sala de gimnastică a gimnasiunii române.

In districtul Săcelelor e președinte de alegere Dr. Aladar Semsey, locțiitor Iuliu Masznyik. Se întregesc locurile a patru mandate: 1) Andrei Sanek, 2) C. Lukács, 3) Alexe Verzes, 4) Ioan Szász Giro. Alegerea se face în sala de ședințe a comunei din Satulung.

Sperăm firm, că alegătorii municipali români își vor face datoria, procedând solidari în aceste alegeri.

Academia Română: Aniversarea morții lui G. Chițu. Academia Română s'a întrunit Sâmbăta trecută sub președinția d-lui Ioan Kalinderu. În această ședință privată d-l Tocilescu a pronunțat din nou înaintea Academiei alocațiunea scurtă ce a ținut-o la Craiova cu ocaziunea aniversării a șeptea de la mărta mult regretatului G. Chițu, fost ministru al instrucțiunii publice în România. Academia a ascultat cu multă atențiune pe d-l Tocilescu, care a fost secretar general al ministerului instrucțiunii publice sub G. Chițu. Felicitând pe orator în numele colegilor săi, d-l Kalinderu a adaus, că cu regret a constatat, că la Craiova, unde G. Chițu avea așa de numeroși amici, nu s'a luat nici o inițiativă pentru a se ridica un monument acestui bărbat, care a fost nu numai un om de stat distins, ci și un patriot înfocat și un erudit.

De la Curtea regală română. Regele și Regina României vor părăsi Duminecă Sinaia, plecând la București, unde vor rămâne peste erna. — În decursul ernii se vor aranja trei baluri de curte și anume în 1 Ianuarie, 8 Ianuarie și 16 Ianuarie st. v.

Daruri pentru biserică. D-l avocat și fiscal comitatens Dr. Georgiu Linul din Bistrița, după cum însuși scrie: din adevărată dragoste creștină pentru biserică comunei sale natale și ca o datorință morală față de vatra părintească, în amintirea iubitorilor săi părinți a donat pentru naia bisericii din Rebrîșora un frumos candelabru în valoare de 500 cor. — Tot asemenea d-l Georgiu Mihalcu învățător la școala fundațională din Năsăud, a donat bisericii un candelabru în valoare de 360 cor. În numele poporului credincios mulțămim călduros marinoșilor donatori. Rebrîșora, 18 Nov. Anton Precup preot. Dumitru Acul curat. prim.

Cununii eterne. La cassa reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur, pentru fondul „Coronel eterne“ administrat de această reuniune, au intrat suma de 10 cor. de la d-l Mihaiu Cîrlea notar public în Abrud ca cunună eternă pentru defuncta d-omnă Zinca Roman n. Cepes din Făgăraș; apoi 10 corone de la d-l Aurel Danciu director de mine ca cu-

nună eternă pentru defuncta d-omnă Ana Adamovici din Bobâlna; în fine de la d-l Absolon Faur, proprietar în Abrud, suma de 30 corone ca cunună eternă pentru defuncta d-șora Leontina Faur din Abrud. Se chiteză cu mulțumită. Abrud, în 22 Noemvrie 1904 st. n. Silvia Cîrlea cassiera Reuniunii.

Representanța comunală a orașului Brașov va ține Mercuri în 30 Noemvrie adunare extraordinară în casa sfatului sub președinția d-lui primar Hiemesch. Adunarea se va începe la orele 3 1/2. La ordinea zilei sunt 30 puncte. Înainte de această ședință reprezentanța va ține la orele 3 o altă ședință extraordinară sub președinția viceșpanului d-l Dr. Fr. Jeckel. În ședința aceasta se va alege medicul veterinar al orașului, al cărui post a devenit vacant prin decedarea fostului veterinar Toma Stoof.

Representațiunea teatrală românească, ce era să se țină Sâmbăta în 26 Noemvrie n. în Sebeșul Săsesc, s'a amânat din cauze neprevăzute.

Logodnă. D-l Stefan Tășădan profesor de religie și de limba română la gimnasiul din Oradea-mare, s'a logodit cu d-șora Melania Szabo, strănepoța P. S. Sale episcopul de la Gherla.

Noul ministru de război francez. numit în locul lui André, cel palmuit, se numește Berleaux și nu este general, ci civilist și încă agent de bursă. Deși în viața lui s'a ocupat mai mult cu daraveri financiare și de comerț, totuși se dăce că s'ar pricepe și la administrația militară. Civilist la ministerul de război au mai fost ca în Franța și în alte țări. Chiar și în România este actualmente ministru de război d-l Dimitrie Sturdza.

Ministrul președinte Tisza și deputatul sas Dr. Lurtz. Diarul vienes „Die Zeit“ comunică următoarele în raportul despre ședința furtunoasă de Vineri seara a dietei: „Când ministrul președinte Tisza a voit să predea presidentului camerei rescriptul regal (de amânare a dietei), el ar fi fost ridicat în slavă de către deputatul Dr. Lurtz, ca astfel să pōtă ajunge până la president“. — Diarul săsesc local „Kr. Ztg.“ înregistrând scena această hazlie observă, că reporterul diarului „Die Zeit“ se va fi înșelat, probabil, în numirea persoanei altelei gata de a da ajutor. Ce mai scii?

Numire. Fișpanul comitatului Brașov a numit medic primar comitatens pe d-l Dr. Teodor Sărbăcea, medic al cercului de jos (Feldișora). Mai departe pe d-l medic prim onor. Pōka Dezső din Săcele medic în cercul de sus, er pe Dr. Iutsek Géza din Brașov medic în cercul Săcelelor.

Mari ninsori și viscole în România. Săptemăna trecută a fost întraga Românie încercată de mari viscole și inundații, cari au cauzat însemnate pagube. Comunicațiunea pe căile ferate a fost intreruptă în multe părți ale țării, er numeroșe sate au stat timp de vre-o trei zile sub zăpadă. Numeroșe vite au înghețat. Astfel se scrie

că în județul Jalomita s'au prăpădit peste 2000 vite. S'au prăpădit însă și numeroși oameni, cari au fost mâncați de lupi. Un soldat din garnisona Brăilei, care păzea magazinul de praț, a fost atacat alaltăieri noptea de numeroși lupi și numai după o luptă crâncenă și după ce i-au venit întru ajutor soldații de pază, a putut scăpa cu viața.

Mari pagube au suferit orașele Constanța și în deosebi portul Sulina, revărsându-se valurile turbate ale mării Negre asupra unor părți a orașului. Numeroși locuitori și-au pierdut avutul, er cerealele din magazinele de lângă mare s'au stricat în urma apei, ce pătrunse în ele.

Huidnirea unui predicator grec. „Românul de la Pind“ primesce din Grebena scirea, că Duminecă în 24 Octomvrie în comuna aromânească „Băiasa“ și-a făcut apariția un predicator grec anume Papa-Tomaide, trimis de arhierul grec din Ianina, ca să predice grecesce la biserică comunală. Cum s'a suit pe amvon și a deschis gura, toți Românii în frunte cu institutorii G. Baca și Tache Vașioti, au strigat în gura mare: „Jos trădătorule! Nu înțelegem ceea ce spui. Predică în românește, decât vrăi să te ascultăm, de nu părăsește amvonul“. Predicatorul nevoind să se supue dorinței exprimate de Români și continuând înaintea cu predica sa, se pomenește numai decât cu un forte mare număr de femei aromâne, cari îl apucă de barbă și-l silesc să părăsească amvonul. Femeile aromâne însă, indignate până la culme de îndrăsnăia predicatorului, l'au luat pe sus și cu un mare alaiu l'au alungat din biserică. Apoi toți bunii Români au făcut o cerere întărită cu pecetea comunității la valiul din Ianina, rugându-l ca să oprască pe acest turburător de a mai veni la Băiasa.

Fapta unui bețiv. Din Bencecul român ni-se scrie, că Moise Blaj locuitor în acea comună în etate de 34 ani, în timpul din urmă s'a dat beției. În seara de 11 Noemvrie venind acasă beat, s'a luat la certă cu nevastă-sa, care l'a dojenit din cauza că umblă tot cu capul plin. Moise a luat atunci un cuțit și și-a junghiat soția drept în inimă.

Avis. Referitor la fasiunile de chiria caselor pro 1905, 1906, 1907 se comunică din partea magistratului, că la chiriile asupra cărora se fasionază, trebuie puse și competițiile „chiriei de apă“. La partiile cari întrebunțază apă pentru scopuri industriale — d. e. la brutari etc. Chiria apei este a se fasiona comun cu chiria caselor; în rubrica „Observații“ însă trebuie să se arate, care sumă din chiria apei revine pentru industrie, deoarece numai partea această a chiriei de apă nu se socotesce la calcularea chiriilor de case.

La un bal ce s'a dat de curând la Londra, o d-omnă din înalta societate englesă a purtat un costum de o imensă valoare, presărat de sus până jos cu mărgăritare și briliante. Numai pantofii plini de perle au costat peste 5000 franci.

Concerte. Duminecă în 27 Noemvrie musica militară a regimentului Nr.

50 va da un concert în sala cea mare de la „Gewerbeverein“. În programul variat vedem și mult aplaudata piesă „Visul unui rezervist“. Musica va fi dirijată personal de noul capelmaistru. Bucătaria și beuturile d-lui Schmidt, precum și serviciul prompt, nu au nevoie de laudă.

— Duminecă în 27 Noemvrie musica comunală va da un concert în sala hotelului „Europa“. Inceputul la orele 8. Intrarea 60 bani.

Damele englese nici-odată nu întrebunțază cremă pentru față, ci lapte de castraveți, calitate veritabilă engleză care se capetă în farmacia lui C. Balassa. Cosmetic nevătămător cu efect absolutamente sigur, care după 2—3 întrebunțări face să dispară pistrii, petele de ficat, sgrăbunțe, parasiții și ori-ce necurățenii, împrumutând obrazului o înfățișare înviorată și tinerescă. Să se observe, ca pe fiecare sticlă să fie pus numele Balassa. Sticla 2 corone. Săpun de castraveți veritabil englezesc 1 cor., pudră de castraveți 1 cor. 20 b. Se capetă la farmacia Trimeteri cu posta face farmacia C. Balassa, Budapesta, Erzsébetfalva.

ULTIME SCIRI.

Mukden, 24 Noemvrie. Chinesii sosiți la Mukden de la Port-Arthur afirmă, că ganisona rusescă nu și-a pierdut nimic din curagiu și că la apărarea cetății iau parte și Chinesii.

Londra, 24 Noemvrie. Agenția „Reuter“ primesce din Mukden scirea, că ambele armate adversare sunt atât de tari, în cât nici una nu cuteză a lua ofensiva.

Bibliografie.

A apărut:

I. C. Fanțu: **Curs complet de corespondența comercială** cu explicarea termenilor comerciali. Ediția a doua prelucrată și augmentată I-XI+322 pagine. Tipografia A. Mureșianu. Această carte scrisă în serviciul comerțului și în special pentru băncile noastre, apare acum prelucrată fundamental și adausă cu 4 coli de tipar. S'a ținut cont de o limbă mai potrivită și s'a căutat a se unifică — după putință — limbajul comercial întrebunțat în casele mari comerciale din România. S'a adaus mai departe o terminologie comercială conținând peste 500 de termeni comerciali și financiară, cu explicările de lipsă. Sperăm că publicația de față va contribui mult la unificarea stilului și al terminologiei comerciale, cari până acum în mare parte erau neprecise, corupți și rău întrebunțati. Credem, că băncile noastre vor sci apreția această publicațiune și o vor sprijini cu totă căldura. De vindere se află la **librăria arhiepiscopala în Sibiu, la tipografia A. Mureșianu și la librăria Ciurcu în Brașov** cu prețul neto (adeca cu porto ou tot) de cor. 3.50, er pentru România Lei 4.

Cu deocheturile,
Cu săgetăturile,
Cu uităturile,
Cu pociturile,
Cu loviturile,
Cu imbolditurile.
Care cum l'o aflat
L'o deochiat,
L'o săgetat,
L'o uitat,
L'o pocit,
L'o lovit
L'o imboldit
De bōlă l'o lovit,
Bōlă deochetului,
Bōlă săgetatului,
Bōlă uitatului,
Bōlă pocitului,
Bōlă lovitului
Și-a imbolditului.
El de asta o aflat
La min'o alergat
Ca să-i cânt
Să-i descânt
Să'l vrăjesc
Să'l desvrăjesc
Durerea să-i potolesc.
Pentru bōlă rea
Bōlă neghiobă,
Bōlă blăstemată,
Bōlă destrăbălată,
Bōlă deslegată
Și nedeslegată,
Bōlă vindecată
Și nevindicată.
Bōlă de nu ești deslegată
Te deslégă,

De nu ești vindecată
Te vindeșă,
Și de-o fi deochetură
Săgetătura
Uitătura
Pocitura
Lovitura
Și imbolditura,
De-i de la femeie
Să peie,
Crepe-i țitele,
Cure-i laptele,
Să se mire femeile.
De-o fi de vre-o fată
Crepe-i țitele
Pice-i cosițele.
De-o fi de la vre-o babă
Să mōră 'ndată
Cu capu spart
Cu trupu ne 'ngropat.
Ptui, bōle rele,
Piară-vē vița
Și porodița,
Că nici de veste,
Nici de poveste,
Să nu vē audă,
Să nu vē vadă,
Pân' a trăi,
Pân' cu min' s'a lecui.
Amin'!

După-ce își sfiși descânteca, o întrebău, că mai scie descânta și de alt-ceva?

— Sciu de ori și ce bubă, de ori și ce mușcătură, „de făcut“ și de „desfăcut“...

— Dēr ce pōte să fie „făcutul și des-

făcutul“ acela, o întrebău, prefăcându-mă a nu o pricepe.

— Ce să fie, domnișorule, — iacă treci pe lângă o fată, te place, și-apoi ca să o plac și să o „iai“ îți „face de dragoste“, și-i pace bună de capu aceluia, decât nu are cine să-i descante de „desfăcut“.

— Eu încă am trecut ađi pe lângă fata popii din „L“ și s'a uitat lung la mine; ce diol, ore nu mi-o fi făcut de dragoste?

— Ce să diol? Se pōte. Hai să „prăbălim“ și cu asta, că vēd și io, că celalalt descântec nu o să-ți „hăsnălescă“.

Și se apucă baba, și mergend la streșina casei își aduce o legătură de frunze ce sēmăna cu „iarba lui Tatin“ și mestecându-le cu „forosteu“ și „potrōcă“, apoi cu vre-o trei fire de „mintă creță“, le lēgă la olaltă și punendu-le de-asupra fumului de balegă, își dișe, ca să mē duc să-le țin eu, până ce ea și-a descânta pragul casei. Așa am și făcut. Ea în timpul acela a luat trei fire din mătură și aprinđendu-le în foc, mătură casa de trei ori, dičend:

„Des de diminētă s'o sculat
Des de diminētă s'o spălat
Frumos s'o imbrăcat,
Frumos s'o spălat,
Frumos s'o gătāt,

De toți căți îl vedea
După el s'o uitat,
Și s'o uitat
Și omeni buni
Cu gânduri bune,
Și omeni rei
Cu gânduri rele,
Și s'o uitat
Și l'o fermecat
Vre-o fată
Vre-o nevastă,
Etă cum mătur pragu
Așa-i mătur gându,
Așa-i mătur rându,
Gându de iubit,
Rându de pețit.
Pe cum mătur casa
Așa să fie măturat.
Cântecul
Descântecul
Cu care l'o legat.
De l'o legat vre-o fată
Să-i crepe țitele
Să-i cure sângele
Să-i pice cosițele,
Să rămână curat
Luminat
Ca maica
Precesta
Lăsat,
Ca 'n cēsū când s'o născut
Ca maică-sa când l'o făcut“.

Th. A. Bogdan.

(Va urma.)

† Andrei Buntoiu.

În ziua de 18 Noemvrie, Vineri, a închis ochii pentru totdeauna Andrei Buntoiu, în etate de 88 ani. Repausatul și-a lăsat prin testament întreaga sa avere de peste 100.000 cor. Eforiei școlare din Brașov cu scop de a se ajutara elevii săraci. În mormântarea s'a făcut cu mare pompă în asistența corpului didactic de la toate școlile române din Brașov, a elevilor gimnaziali și comerciali și a unui public foarte numeros. Prohodul s'a oficiat în biserica Sf. Nicolae, cu care ocaziune părintele Dr. Vasile Saftu, președintele Eforiei școlare, a rostit următorul discurs funebru:

În numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Duch...

Jalnici ascultători!

Abia s'a strecurat un an și 19 zile în învâlmășagul pestriț al vremurilor, de când am însoțit până la pragul vecinicii pe ferica și neuitata doamnă Elena A. Buntoiu, și etă-ne din nou: Profesori și învățători, studenți și școlari, bărbați și femei, băeți și fetițe, cu toții de la mic până la mare, adunați în jurul acestui mut sferiu în lăcașul împăratului cerurilor.

Născut în 17 Noemvrie 1816, ajuns la rara vârstă de aproape 88 de ani, de când a închis ochii iubita sa soție n'a putut cu nici un preț bietul bătrân cu plețele-i albe de ninsori, să mai găsescă mângăiere în această lume a plângerii.

Am căutat cu intenție, să-l văd cât de des și să-l încurajez: În zadar, totdeauna îl găsim trist și îngândurat. Dărnică era altfel cu puțință după o căsătorie fericită de nu mai puțin ca 58 de ani de zile.

Acum două săptămâni, căzând la pat, cea dintâi grijă a lui a fost, ca nobila voință depusă în testamentul reciproc încheiat cu soția sa, să se execute ad litteram. La binevoitorul sfat al colegului său neica Andrei Lupan, fericitul în Domnul cu dragoste s'a învoit, ca să se cheme d-l notar public Petru Nemeș, împreună cu reprezentanții Eforiei școlare, și să procedă la inventarisarea averii.

Cu conștiința clară și limpede a indicat însuși toate valorile, cari le are și unde le are. În fața ochilor lui s'a dresat procesul verbal obicinuit.

La două zile după acest fapt, l'am găsit mai liniștit în sufletul său: Avea rara mângăiere, că binele, care și l'a propus de mult să-l facă, l'a executat cu propriul său grai.

În Joia trecută chemat de densusul ca să-i cetesc o rugăciune, după-ce din nou l'am încurajat, ca să aibă nădejde în nemărginita putere a lui Dumnezeu, el mi-a dăș respicat și apăsător: Dumnezeu să-ți ajute!

Acestea sunt ultimele cuvinte, cari le-am auzit eu din gura venerabilului nostru bătrân.

*

De mic copil, fericitul nostru Neica Andrei Buntoiu și-a însușit în casa părinților săi cea mai cardinală virtute omenescă: frica Domnului. Trebuia să se simtă foarte rău, sau trebuia să fie vremea foarte urâtă, ca să lipsescă el de la sfânta biserică, Dumineca și sârbătorea.

Urea din tot sufletul său viermele neadormit, care rode la măduva multora dintre parochienii noștri: *luxul. Simplu* în traiul dîlnic, *modest* în îmbrăcăminte, stătea câte-odată pe ferăstră, și iute se retrăgea. Nici prin cap nu l'ar fi trecut necunoscuților, vădându-l pe stradă, că acest om dispune de o avere foarte considerabilă, atât de nepretențios era *esteriorul* său.

Tăcut și rar la vorbă, își impunea convingerea, că gîndesc adînc; când era provocat să-și spună parerea, o spunea verde, grav și apăsător.

Era econom în adevăratul înțeles al cuvîntului, adică: În îndelungata lui viață și-a impus și o rară abnegație în toate; a strîns și a adunat neconținut la bani, însă nu pentru sine și ai săi, ci pentru cel mai nobil scop din lume, pentru *scumpele noastre școle centrale românești*.

Etă pentru ce mai presus de toate se înalță, ca cedrul Libanului, din interiorul acestui rar bărbat: *generoasă lui inimă!*

Jalnici ascultători!

Aici trebuie să mă opresc puțin și să mă întreb ca psalmistul David: „Cine va da capului meu apă, și ochilor mei isvîre de lacrimi“ (Ieremia, 9. 1)?

Pentru-că aruncînd numai o scurtă privire asupra gloriosului trecut al mult cercatului nostru neam și făcînd o comparație între bătrîni și tinerii noștri, nu pot să nu afirm, că *inima mare românească a fost și este podoba caracteristică aproape exclusivă a moșilor și strămoșilor noștri!*

Să fim sinceri cel puțin în prețma acestui rece sicriu, care poartă osîmintele marelui nostru binefăcător și să ne punem întrebarea: Ore ce-am fi fost noi în stare, aici în Brașov, să facem cei de astăzi, decă n'am fi moștenit aproape totul la biserică și la școle, de la omenii cu *inimă* ca Neica Andrei Buntoiu?!

Este adevărat, că noi avem mai multă *carte* de cât ei; în ce privește *inimă* însă mie mi-se pare că suntem niște pigmei.

Lipsa acestui neprețuit giuvaer, a *inimei mari românești*, provocă apoi în sinul nostru ne mai pomenitele *împărechieri*, cari rod neconținut la rădăcina scumpului nostru neam românesc.

Inima mare românească a făcut pe fericitul cititor și întemeietor ai școlilor noastre, ca și pe mult iubitul nostru Neica Andrei Buntoiu, să lase cu limbă de moarte totă averea lor pentru susținerea scumpelor noastre școle centrale românești!

Inima mare românească l'a făcut pe Neica Andrei Buntoiu, ca și pe ceilalți, să dăruiască frumosa lor avere — accentuînd grav și expres în testament — *nu* uneia din cele două biserici proprietare, ci *amîndurora* la un loc, pentru ca *amîndouă* cu dragoste și bună înțelegere s'o distribuie scumpelor noastre școle!

Inima mare românească a făcut pe întemeietorii școlilor noastre, ca în §. XII din sacral legămînt de la 1851, să deoblige înaintea cerințelor și a omenilor pe reprezentanții *ambelor* biserici proprietare, că vor păși și apăra cu sfințenie școlile noastre spre fericirea națională!

Etă pentru ce acum din nou profit de ocazie și în fața rarei donațiuni de peste 100.000 (o sută de mii) de corone, făcută școlilor noastre de fericitul nostru bărbat, Neica Andrei Buntoiu;

În numele ambelor biserici proprietare ale școlilor, în numele Eforiei și al Delegațiilor școlare, în numele corpului profesional și învățătoresc, toate corporațiunile, cari m'au autorizat să le reprezint aici, în numele tuturor elevilor și elevelor școlilor noastre invit în special pe dragii mei parochieni de la biserica Sf. Nicolae din Schevi și a Sfinței Adormiri din cetate, să fie de acord cu mine, adică:

Nu putem, dragii mei, să ne manifestăm mai cu demnitate tributul nostru de recunoștință față cu marele nostru binefăcător, de cât atunci, când aici, în lăcașul împăratului cerurilor, până ce nu l'am băgat în mormînt, cu un glas și cu o simțire nu vom lua asupra-ne sfântul angajament, că *vom căuta cu toții fără deosebire, sub mîndrul stég al inimei mari românești, să apermăm și să susținem cu sfințenie cele mai prețuite odore, cari ni-le-au lăsat: scumpele noastre școle centrale românești!*

Adîncea voastră tăcere îmi inspiră nădejdea îmbucurătoare, că așa va fi!

*

Și acum, nobile binefăcător, pășese înainte pe tîrîmul vecinicii! Nestrămîntata ta credință și buna ta faptă ti-au aserturînt un drum presărat cu flori! Raiul pămîntesc l'ai disprețuit, în schimb însă vei petrece o vecinicie în neîntrecutul raiu cereș!

Noi, preoții de astăzi și toți urmașii noștri, — în strictă conformitate cu testamentul tîu — ne vom ruga cu plăcere pentru nobilul tîu suflet în altarul românesc!

Numele tîu va sta de ađi înainte în pomelnicele Bisericelor noastre proprietare alături cu al voevodilor și al celorlalți cititori fericiti!

Portretul tîu și al iubiților tîi, Elena și Onisim, cu cari în curînd te vei întalni, vor împodobi sala festivă a scumpului nostru gimnasiu și generații de generații de școlari, uitându-se la ele, vor vîrsa lacrimi de recunoștință!

Da, iubite Neică Andrei, tu, podoba epitropilor, fii asigurat, că pentru întreg neamul nostru românesc n'ai murit, ci trăiesci și vei trăi — acum și pururea și în vecii vecilor, Amin!

De lângă Năsăud.

— Sfințirea bisericii noue din Rebrîșora. —

Duminecă în 30 Octomvrie a. c. comuna fruntașă Rebrîșora, din vicariatul Rodnei, a avut o însemnată și de sârbătore, și de mult dorită în care biserica sa nouă, frumoasă și mărețată s'a sfințit în asistența unui public numeros, cum rar s'a mai vădut.

Sunt 14 ani la mijloc, de când la inițiativa unui rebrîșorean, depărtat în țări străine, fericitul căpitan Artene când-va Cărcul, domiciliat în Slavonia, în urma unui ofert de 600 cor. s'a conceput ideea salutară a clădirii unei biserici noi în locul bisericeții miș. seunde seculare din mijlocul comunei, bisericeții ce devenise în timpul din urmă aproape ruină și care lângă drumul țării fiind, atrăgea mirarea și compătimirea străinului călător.

Ofertul căpitanului Cărcul fu par'că un fel de *memento* pentru Rebrîșorenii, cari treziți din letargia de mai nainte prin glasul iubit al vrednicului lor preot și părinte sufletesc: Anton Precup, săriră toți ca unii însuflețiți de un singur gînd, avînd cu toții în sufletul lor un singur dor: zidirea unei biserici noi, vrednică de comuna lor Rebrîșora, cea mai mare comună română unită în întregă diecesă Gherla.

Total ce nău s'a mai putut folosi și exploata întru ajungerea mărețului scop: predica, apelul, adunări de popor, cuvîntări convingătoare etc. în fine tot felul de mijloace morale s'au folosit de preotul și conducătorii comunei și, laudă Domnului, glasul acestor vrednici conducători n'a sunat în pustiu, căci acum trei ani, în 1901 s'a sfințit piatra fundamentală a edificiului bisericeții, în Dumineca trecută în 30 Oct. anul 1904, și neuitată ce va rămînea vecinic întipărită cu litere de aur în analele dezvoltării culturale a poporului român din Rebrîșora, s'a sfințit prin delegații esmiși din partea episcopului de Gherla și prin preoțimea numărösă și alăsa, pompoasă biserică nouă, care situată în cel mai potrivit loc din mijlocul comunei, este fără esagerare una din cele mai frumoase biserici de pe întinsa și romantica vale a Someșului.

Astăzi, când visul du'ce de acum 14 ani este deja realitate, astăzi când în biserică sfințită se ridică rugăciuni ferbinți de mulțămînt și laudă cătră tronul cel cereș, poporul din Rebrîșora pöte să fie prea mîngăiat în sufletul său și mîndru, că jertfele mari, de multe ori peste puterile lor, aduse pentru zidirea unui locăș vrednic de rugă, au fost încununete de cel mai frumos rezultat, după-cum asemenea succes deplin au avut străduințele, munca fără părăche, zelul și activitatea neobosită a preotului comunei și a întregii inteligențe din Rebrîșora, cari mereu au muncit pentru ajungerea mărețului scop.

Laudă și onöre se cuvine a aduce la acest loc, — ér publicul românesc va săi să aprecieze munca cinstită, — măestrului bisericeții, românului Paul Besuan din cetatea Bistrița, care deși în decursul zidirii acestei bisericeții a avut a încerca multe greutăți și lovituri ale sorții — din cauze și întâmplări neatîrnătoare de voința și vina omului, — el n'a desperat, ci cu gîndul la Dumnezeu și rezimat pe puterile-i proprii întocmai ca vestitul măestru *Manole* din frumoșă legendă a zidirii pompoșei mănăstiri a Argeșului, — a lucrat un an..., doi..., trei..., până când în fine:

Domnul s'îndură
Ruga-i ascultă...

și etă în fine ca rezultat al muncii lui stărnitoare: o biserică mărețată de 50.000 cor. ce servește spre laudă și mândrie poporului din Rebrîșora, după-cum va servi această de laudă și amintire vecinică a măestrului român, a numelui lui Paul Besuan. Fruntarul bisericeții éráși, care costă 7000 cor. făcut și acela cu nouă repartizi pe popor de cătră pictorul Semann din Oradea-mare satisfăce și acela tuturor așteptărilor și este admirat de toți cei, cari-l privesc.

Actul sfințirii s'a întimplat, după-cum amintesc mai sus Duminecă în 30 Oct. a. c., o și de tîmna frumoșă și senină, după atâtea tempestăți și furtuni, după atâtea zile pline de căță și nori... pentru poporul din Rebrîșora și conducătorii săi.

Încă din zorii zilei începînd lanțuri lanțuri de trăsuri, ce aduceau publicul din mari depărtări, își făceau intrarea în frunța comună Rebrîșora, situată lângă drumul țării, cale de abia 3 Km. depărtare de Năsăud, astfel că fără exagerare, numărul credincioșilor adunați în decursul zilei se pöte evalua la 4000.

Ansă la această a dat și entusiastul apel al Veneratului oficiu vicarial al Rodnei, cătră întreaga preoțime din Vicariat, îndemnînd-o să participe cu credincioșii săi

la actul sfințirii, dîndu-și obolul pentru o biserică săracă, lipsită de venit și ajutor.

Reverendisimul Domn Vicar *Ciril Deac* prin sfatul și interesul viu arătat în tot decursul zidirii acestei bisericeții, precum și cu ocaziunea sfințirii ei, a dovedit din nou însuflețirea și dragostea ce are față de biserică noastră națională în general, după-cum a dovedit în atâtea rînduri interesare și iubire față de școla românească din acest ținut.

La 8 ore a. m. delegații Episcopului de Gherla, în persoanele Rvds. Ioan Georgiu canonic și vicariu general episcopesc, Rvds. Dr. Octavian Domide canonic, Rvds. Ciril Deac vicariu, însoțiți de un banderiu imponent de călăreți avînd în frunte pe inv. Leon Moldovan, apoi de o mulțime de trăsuri, își făcură intrarea în comuna Rebrîșora, în sunetul duios al clopotelor și în bubuțitul asurzitor al treascurilor.

În fața școlei frumos decorate, unde se ridicase arc de verdetă și flori, așteptau întru întîmpinare elevii școlei și mulțime de popor, avînd în frunte inteligența din Rebrîșora și comitetul de primire.

După o mică și potrivită cuvîntare de „bun sosît“, rostită din partea preotului comunei, cortegiul imponent se puse în mișcare cătră biserica nouă, între nesfîrșitele urale de „să trăsescă“ ale poporului, înșirați până la biserică pe ambe laturile drumului.

Era un moment imponent și sârbătoresc acesta, ce înalță mințile și mișcă inimile până la lacrimi.

La 9 ore, după ceremonialul obicinuit, în care se luă adio dela vechia bisericeții, se începu liturgia solemnă, pontificînd Rvds. Ioan Georgiu, Dr. Octavian Domide și Ciril Deac, înconjurăți de preoțime alăsa, între cari protopopii Gerasim Domide, Pamfilu Grapini și Iacob Pop, cu totul vre-o 24 preoți din vicariat.

Cîntările la liturgie au fost executate cu multă precizie și exactitate, de cătră corul reuniunii române de cînt din Rebrîșora, ale căreia statute au fost aprobate de guvern.

Vocile plăcute ale coriștilor și coristelor, armonia dulce și siguranta cu care fiecare corist își execută rolul său, era dovadă vie, că tîmna reuniune de cînt din Rebrîșora are solide baze, că instrucția primită a prins rădăcină afunde și că astfel existența și funcționarea reuniunii este asigurată pe viitor.

Meritul întreg la acesta îl are cunoscutul profesor de musică dela gimnasiu superior fund. românesc din Năsăud, Emil Ștefanuțiu, care întru înființarea și crearea de coruri de plugari în aceste părți și-a câștigat frumoșe merite.

La finea liturghiei Rvds. D. canonic Dr. *Octavian Domide*, cunoscutul predicator și bărbat valoros al ținutului nostru grănițeros, a ținut cu vocea-i dulce și sonoră o predică alăsa și instructivă, cum numai D-sa scie spune, predică ce în decurs de o oră întregă atrase atențiunea marelui public asistent, predică plină de poezie și învățături frumoșe, ce străbat mintea și inima omului.

După sfinșitul liturghiei solemne, oșpeții aleși și inteligența întregă se retraseră în ospitala casă a preotului local Anton Precup, unde-l aștepta un dejun delicios și bogat, după care la ora 1 1/2 p. m. în vasta sală a școlei conf. se începă *banchetul*.

În decursul banchetului, la care au luat parte 130 pers. s'au ridicat 12 toasturi oficioșe, în mijlocul veseliei și însuflețirii generale ale oșpeților, pe a căroră față se cetea bucuria și buna dispozițiune după o și petrecută în lucruri și fapte bune, plăcute înaintea lui D-deu și a omenilor.

În decursul banchetului, corul reuniunii, condus de cătră măestru său, profesorul Emil Ștefanuțiu, execută câte-va cânturi populare foarte potrivite, în aplausul frenetic al tuturor oșpeților.

Abia la 4 ore se fini banchetul, oșpeții și publicul se retrase pentru un moment pe la cvartirele lor, pentru-ca de sără la orele 7 se se reintîrnescă din nou în sala școlei, unde urmă *concertul* reuniunii de cînt, împreunat cu *teatru* și urmat de *dans*.

Sera la orele 7 precis, vasta sală a școlei conf. fiind plină de publicul adunat, se începă concertul, executându-se cu multă precizie și între aplausul nesfîrșit al auditorului 5 cîntări populare, alese cu mult gust și potrivite pentru publicul inteligent, ca și pentru popor.

Între cîntări s'au declamat două poezii naționale: „Limba mea“ și „Flora de român“, de două școlărițe, ér la fine urmă piesa teatrală „*Sörtea beivului*“, comedie într'un act, o piesă foarte acomodată și instructivă pentru popor, în care rolurile de căpetenie le-au avut cu deosebire trei per-

sone: *Florea bețivul* (d-l învățător D. Irini), *soția sa Safta* (d-na notărașită Berta Rus) și *jidaniul Izsák Mekler* (d-l notar Ioan Rus).

Fie-care din acestea trei persoane și-au interpretat rolul corect și natural, dovadă că publicul în repezite rânduri i-a onorat cu aplauzele sale.

Laudă se cuvine a aduce la acest loc d-nei și d-lui notar Ioan Rus, cari au arătat și cu această ocaziune, că-și iubesc poporul în mijlocul căruia se află, se sciu apropia de el, se însuflețesc pentru cauzele lui de obște și lucrează cu adevărată căldură și dragoste la înaintarea și înflorirea acestei comune românesce.

D-l învățător Demetriu Irini are, fără îndoială, partea lenii întru reușita acestei piese teatrale, prin împrejurarea, că nu numai că a aranjat-o, nu numai că a avut unul din rolurile principale în executarea ei pe scenă, d-er d-nsul este și *autorul* acestei piese teatrale, la care a lucrat timp îndelungat.

La timpul său voi publica această piesă teatrală originală, ca publicul românesc să vadă și aprecieze valoarea morală și instructivă a acesteia pentru poporul nostru. În această piesă teatrală se arată până la evidență: urmările funeste ale beției, demoralizarea și ruina totală a familiilor ca și a indivizilor. Intr-în-ta stă valoarea reală a acestei piese teatrale, că din patima beției urmează toate relele și că jidaniul pripășiț, pe la sate, sunt adevărate lacuste, ce rod mereu la inima țeranului român, demoralizându-l, ruinându-l.

Abia la 9 ore fiindu-se concertul și teatrul, urmă până în zorii zilei cu multă însuflețire *dansul*, la care inteligența și popor luară parte, oferind un tablou din cele mai pitoresci, vedând costumele elegante de la oraș, amestecându-se cu frumosul port țerănesc de la sate.

Abia în zorii zilei, publicul, oșpeții au început a-se depărta la ale lor, ducând amintirea plăcută a unei însemnate și memorabile zile de sărbătoare pentru comuna Rebrîșora, și, a căreia amintire vecinic neștersă va rămâne în sufletele lor.

De încheiere amintesc, că venitul total al bisericeii, în ziua de 30 Oct. a. c. din încasările efectuate, se ridică la considerabila sumă de 2200 cor. ér sera la cassă, ca taxă de intrare, au intrat cor. 147.80, ér pentru scopurile reuniunii de cânt, s'au colectat în urma apelului călduros al M. Op. Domn protopop al Bistriței, Gerasim Domide, 33 cor., din care sumă se vor procura note, piese teatrale etc. pentru reuniune, toate acestea semn învederat de modol, cum publicul mare românesc a știut a se însufleți pentru biserica săracă din Rebrîșora, precum și pentru cauzele de obște ale poporului de acolo.

Fie acesta dovadă un îndemn tot mai mult pentru inteligența și poporul din Rebrîșora, de a lucra și pe viitor cu același zel și însuflețire pentru interesele bisericeii și școlii românesce, precum și pentru prosperarea și înflorirea atât morală, cât și materială a întregii comune.

M. L.

Reuniunea

învățătorilor români uniți din Archidieceasă.

De lângă Murăș, Oct. 1904.

XV.

În procesul verbal al adunării generale ținute în 9 Nov. 1903 Ședința a III-a (pag. 45 a Fôei Școl.) se face amintire scurtă și despre „Reuniunea de înmormântare”, — unde se dice că punându-se pe tapet proiectul acestei reuniuni prezentat de despărțământul Sibiiu, în principiu acela a primit și s'a predat despărțământelor, ca să-l desbata în adunările lor, ca apoi în adunarea generală viitoare să se pôtă decide în merit.

În procesul verbal din cestiune ér nu pôte constata, că proiectul acesta trecută prin retorta comitetului central, — care după statutele reuniunii are dreptul și îndatorirea de a desbata, pertracta și opina în detaliu toate propunerile, ce se îndreptăză către adunarea generală, care apoi, fiind convins, cum-că cutare propunere s'a deliberat în comitetul central, mai ușor pôte trece peste un obiect și a aduce deciziuni meritorie. Astă procedură se observă la toate asociațiunile și reuniunile conduse conform statutele, de la cari din motive ponderose nu se fac abateri.

Pôte că biroul central va fi observat și aici prescritele statutele noastre; — după aceasta din procesul verbal publicat în organul reuniunii nu se pôte constata, vor

da deslușirile necesare cei prezenți în adunarea generală numită. —

Conform § 21 al statutele, despărțământele au să țină tot la o jumătate de an câte o adunare; adunările acestea fiind în curgere, vor fi obligate a satisface provocărei adunării generale, a desbata și a censura proiectul și așa așterne la biroul central opiniunea lor, ca așa acela să devină în pozițiunea plăcută de a recomanda prin comitetul central adunării generale primirea acestui proiect salutar pentru toți membrii reuniunii.

Să învățăm de la alții, cari ne-au premers în astă privință! Vedem cum prosperă reuniunile de a-estă natură în Deva, Orăștie, Sibiiu și în alte localități, unde se crează din venitele reuniunii fonduri umanitare și de binefacere. Pentru ce să nu constituim și noi o atare reuniune, în deosebi când § 10 al proiectului de statute dispune, ca din venitele statutele să se constituie un fond de rezervă, ale cărui interese se vor întrebuița pentru crearea unui fond de ajutorarea văduvilor și orfanilor minoreni ai membrilor ei.

Mureșanul.

Convocări.

Comitetul despărțământului Mercuria al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” convoca prin această adunarea cercuală pe Joi în 25 Noemvrie (8 Decemvrie) a. c. în opidul Mercuria, la care se invită toți membrii și toți cei chemați a promova interesele culturale ale poporului român.

Programa: 1) La 8 ore a. m. liturgia cu predică. 2) La 9 ore deschiderea adunării prin president. 3) Raportul general. 4) Alegerea unei comisii pentru censurarea raționiuului și încasarea taxelor de la membrii vechi și noi. 5) Instituirea de agenturi în comunele despărțământului. Membrii agenturilor vor fi însărcinați cu ținerea de prelegeri populare în decursul iernei. 6) Stabilirea budgetului pe 1905. 7) Constituirea despărțământului pe periodul nou. 8) Prelegeri. 9) Propuneri.

Din ședința comitetului ținută la 5/18 August 1904.

Avr. Pécurariu,
director.

Demetriu Munthiu,
secretar.

Membrii fondatori, pe viață, ordinari și ajutători ai Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român din despărțământul Bistrița, se convocă la adunarea cercuală, ce se va ține în Bistrița Duminică în 27 Noemvrie 1904 la orele 11 înainte de amiazi în biserica greco-catolică cu următorul program:

1) Deschiderea adunării. 2) Raportul comitetului despre activitatea de un an. 3)

Censurarea socotelilor de pe anul 1903. 4) Statorirea budgetului de pe 1903. 5) Alegerea directorului și a membrilor în comitetul despărțământului pe un period de 3 ani. 6) Conferirea premiului de 20 Cor. în aur pentru stupărit. 7) Inscierea de membrii noi. 8) Prelegeri populare. 9) Inchiderea adunării.

La aceasta adunare se invită toți cei ce se interesază de cultura poporului și mai ales poporul de la sate.

Din ședința comitetului despărțământului Bistrița, ținută în 7 Noemvrie 1904.

Dr. Gavril Tripou,
director.

Dr. Victor Onișor,
secretar.

Anunțuri de căsătorie.

De la 11—17 Noemvrie.

1) Nicolae Răhaian gr. cat. lucrător cu Iustina Dancea gr. or. amindoi din Brașov. 2) Aurel Arnold Feier gr. cat. cancelist la judecătoria în Câmpeni cu Berta Maria Derner rom. cat. din Brașov.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Traian H. Pop.

Fără nici un reclam crucea séu stéua duplă electro-magnetică a d-lui Müller Albert, Budapesta V. Vadász utca 42/AE, a devenit renumită în toate părțile lumii.

Fôrte mulți după folosința crucei s'au vindecat de bóle vechi, așa încât de la acestia în totă ziua sosesc scrisori pline de mulțumire. D-l fotograf Eisschild Adolf din Cservenk a scris următoarele: De mult timp trebuia să-mi arăt marea mulțumire ce o am față de aparatul aflat prin donnia ta, asta însă cu adinsul am tăcut-o până acum, deoarece cu cea mai mare curiositate am acceptat a afla, că nevasta mea, ce cu ajutorul crucei R. B. 86967 deveni-va éráși sănătósă? Prin urmare cu cea mai mare bucurie constatez, că nevasta mea, care durându-o peptul și stomacul avea în genere lipsa poștei de mâncare, dureri de cap și multe alte bóle, cu ajutorul aparatului d-vóstré s'a făcut pe deplin sănătósă, prin urmare aparatul d-vóstré sunt silit a-l lauda și a-l recomanda fie-cărui suferitor de bóle.

Prețul aparatului mare 6 coróne.

BANI! BANI! BANI!

Avem onóre a aduce la cunoștința On. public, că în urma legăturilor avantajoase ce avem cu cele mai puternice bănci din țeră și străinătate, suntem în plăcută pozițiune a esopera cele mai ieftine și mai favorabile împrumuturi hipotecare.

(Pe pământuri ori și unde, pe edificii însă numai la orașe și orașele). Împrumuturile se dau pe termen de 10—50 ani și anume: pe pământuri cu 4—4½%, ér pe edificii cu 4½—5½%.

Pentru votarea unui împrumut se recer următoarele documente: 1) extrasul cărții fundnare; 2) copia foil catastrale și 3) carticica de dare. Cu documentele deodată este a se trimite suma de 3 cor. pentru manipularea și pentru acoperirea speselor postale.

Cu informațiuni și prospecte servim pe lângă trimiterea unei marcă postală de 20 filerți pentru răspuns.

Tot prin noi se pot contracta asigurări de viécă cu condițiuni ne mai pomenite, primind asiguratul la espirarea termenului de asigurare dividende până cam la 50% a sumei asigurate, ér în cas de mórte nu numai că primesce erediți întreaga sumă, ci li-se resitue și toate ratele solvite până la mórtea asiguratului.

Intrevinim cumpărarea și vinderea de realități. — Cine doreșce a cumpăra ori a vinde pământuri edificii, păduri, mine și întreprinderi industriale să ne descrie obiectul și tot-odată pentru corespondință și ținerea în evidență taxa de 5 cor., contra căreia sumă facem oferte interesăților misiunați.

În fine mijlocim cumpărarea de instrumente și mașine agricole, precum și motoruri de orice soiu, dela cele mai mari fabrici și cu prețurile și condițiunile cele mai moderate.

Oferte sunt a se adresa la:

„PECUNIA”,

întreprindere de credit, Sibiiu (Nagyszeben)
Strada Poplăcii nr. 27.

În interesul fie-cărui părinte este ca să cumpere copiilor Haine bune durabile de școlă.

Eu sunt singur, care pot oferi cumpărătorilor, pe lângă garanție, haine de școlă din stofele renumite și moderne Zsolnai și Gácsi un asortiment bogat și modern cu

Prețurile cele mai ieftine.

În prăvălia mea se află **Pardiseuri** pentru bărbați, junii și copii, Paltóne de érnă, Ulstere. Raglane, Derbi, Paltóne popești, Surtuce de vênat, Blane de călătorie, Blane pentru oraș, Surtuce de patinat și Surtuce din piele veritabilă Dan.

Cu totă stima

N. P. GOLDMANN

Prăvălie de haine pentru bărbați, junii și copii

Brașov, Tîrgul inului, în palatul lui Czelli.

Ocaziune rară pentru cumpărături!

Prețuri scădute.

Prețuri scădute.

Din **1 Novembre a. c.** începând s'a pus în vânzare peste **8000** de metri stofe Cheviot, colóre neagră și albastră; **Postav** pentru Dame; **Bluse și flanele** . . . . . **cu prețuri foarte scădute** . . . . .

la magazinul de mode, sub firma **M. & L. László** Succesorii, Brașov.

Ocaziune rară pentru cumpărături!

Continutul următorilor articoli higienici sunt întrebuințați de cei mai renumiți profesori și medici, și sunt declarați de **forțe bunl**.

Senegin contra tusei, regușelii, dureri de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutății de respirat, lungorei și tusei secl. Vindecă sigur și repede. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsore contra durerii de ôse, podagreii, reumatismului recelilor, durerilor de cap, de dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrinite bóle le vindecă. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin contra morburilor de stomach, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, grătă și vomare, sgruirile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

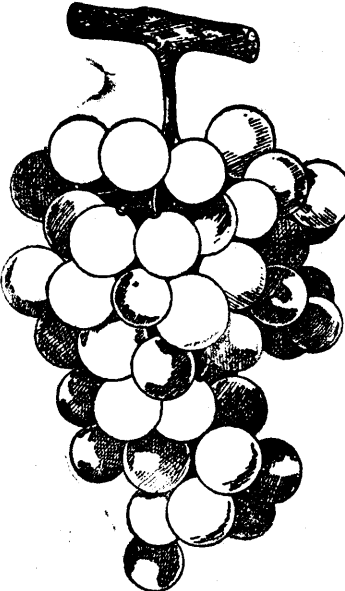
Kaljonsarsaparil mijloc excelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tinerețelo. — Prețul 1 sticlă 2 cor.

Laxbombs închiderea scaurului e cauza diferitelor morburii, precum palpitarea de inimă, ameteli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de incheierea scaunului, numai decât se comandeze Laxbombs, zaharele purgative, plăcute și dulci la gustat. — Prețul 1 coronă.

Faceți încercare despre ori-ce articol și Vê veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Szászváros, Piața școlei nr. 39.

„Plantatie de Millenium” Nagyösz

Prețuri foarte ieftine!

Struguri frumoși, durabili numai acela pôte cultiva, care va cere **gratis** Catalogul cu prețurile acelei mai mari pepinierii de vite, care s'au fondat cu ajutorul și controla Statului. 2—20, (1540).

Băile de cură „**FELIX**” lângă **ORADEA-MARE.**

Loc de **CURĂ** iarna și vara.

Isvorul termal, natural sulfuros cel mai abundent din Europa având 49° C. și o cantitate de 17 milioane litri pe zi. Folosește la bóle de **reumatism, șoldină,** precum se face și **cură** de beut și scădat.

Sesonul de érnă se introduce pentru prima óră în acest an.

În acest an s'au aranjat din nou 165 odăi comode. Băile sunt inconjurate de un parc și pădure de 70 jugăre. Circulația anuală a pacienților trece peste 7000 — Vara circulă zilnic 16 trenuri, ierna 4. Are medie stabil, stația călei ferate, poștă, telegraf și telefon chiar în stabilimentul de băi.

Prospecte se trimít la dorință gratis și franco.

Pensiune dela 1 Oct. până la 1 Maiu (băi și întreținere completă) dela 18 florini în sus pe săptămână.

(1543), 5--6.

ISVORUL de APĂ AMARĂ FRANCISC IOSIF se distinge după declarațiunile autorităților medicale:

„Resultat în totdeauna sigur și mulțumitor.”
Prof. Dr. Erhardt, Berlin, director al cliniceii medic.

„Chiar și în cantități mici are efect și nu este desagreabilă la beut.” Prof. Dr. Kussmaul, Heidelberg, director al cliniceii medic.

„În cantitate mică, abia 150 gr. are efect sigur.”
Prof. Dr. de Korányi, Budapesta, director al cliniceii medicale.

„În general lăudată ca având gust bun.”
Prof. Dr. de Buhl, München, director al inst. patologic.

„Un gust mult mai bun, decât la alte ape.”
Dr. Hofmeyer, Berlin, medic dirigent al spitalului Elisabet.

„Produce efect chiar și în cazul, când intestinul este iritabil, fără dureri și fără greutate.”
Prof. Dr. de Leube, Würzburg, director al cliniceii medicale.

„Întrebuințarea este liberă de ori-ce consecințe desagreabile.”
Prof. Dr. Baccelli, Roma, directorul cliniceii medic.

„Supără acțiunea stomacului, mai puțin decât alte ape minerale.”
Prof. Dr. Theodori, București, medicul regal.

„Chiar la întrebuințare mai îndelungată nu provocă indispoziții.”
Prof. Dr. de Bamberger, Viena, director al cliniceii medic.

„Efect unitar, forțe bun, chiar și la întrebuințare mai îndelungată.”
Prof. Dr. Drasche, dirigintele sect. V., a spitalului general.

„Se întrebuințază cu folos până în ultimul timp.”
Prof. Dr. Schauta, Viena, director al cliniceii I., pentru bóle de femei.

Certificatul ministrului de război c. și r. (secția sanitară) în Viena.

„Apa amară Francisc Iosif are aproape fără excepție efect sigur și repede, necausând nici chiar la întrebuințare mai îndelungată indispoziții secundare. Bolnavii o beau bucurosi din cauza gustului plăcut.”

APA MINERALĂ „FRANCISC IOSIF” se pôte căpăta în toate depozitele cunoscute de ape minerale.

DIRECTIUNEA în BUDAPESTA.
Spre a-se asigura contra amăgirilor, consumentul să ceră expres „Apa amară „FRANCISC IOSIF”.” 20—20.1301.

MAREA BANCROTĂ!

New-York și Londra n'au lăsat necruțat nici continentul european și marea fabrică de argintărie s'a vădit necesită să dăruiască întregul ei deposit în schimbul unei răsplăte mici pentru muncă.

Eu sunt împuternicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimít: prin urmare ori cui, următoarele obiecte pentru mica sumă de **fl. 6.60** și adecă:

6 cuțite fine de masă cu lamă veritabilă engleză;	1 lingură de argint pentru supă patent american;
6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată;	1 lingură de argint pentru lapte patent american;
6 linguri de argint patent american;	6 cesoi Victoria englezescoi;
12 lingurițe de argint pentru cafea patent american;	2 candelabre de masă;
	1 strecurătoare pentru ceai;
	1 zaharniță;
	42 bucați la un loc fl. 6.60

Tóte cele **42** de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 și acum se pot cumpăra pe prețul bagatel de **6. fl. 60.**

Argintul patent american este un metal alb, care își păstrează colórea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează. Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e șarlataniă, mă simt îndatorat în public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimít banii înapoi, nimenia însă să nu trecă cu vederea ocaziunea această favorabilă. de ași procura această garnitură pompósă, care cu deosebire se potrivește pentru

Cadouri ocazionale și de nuntă!
(în economia casei.)

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**
Telephon Nr. 7114. Exporthaus von amerik. Patent-Silber-warenfabrik
WIEN, II., Rembrandtstrasse 19

Se trimite în provincia numai cu rambursă postală seu cu trimiterea sumei înainte. Praful de curățit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Extras din scrisorile de recunoștință.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea garniturii, și s'eu mi mai trimiteți încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvár. Exelens Baronin Bánffy.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea garniturii, și s'eu mi mai trimiteți încă una. Bozovics, Sándor Keresztessy, *suprefect.*

Stimate Domnule!

Sunt foarte mulțumit cu garnitura. Mă rog a-i trimiteți și sócrei mele, baronessi Nyary născ. de Somogyi, trei asemenea garnituri la Szunto. Baron Iulius Nyary.